

ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

Τ Α

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ

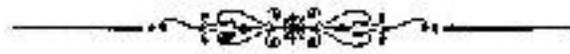
ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΣΑΝΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ

1904 — 1905

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1907

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΡΥΤΑΝΕΙΟΥ

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ ΤΗ 16 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1906

ΥΠΟ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΔΑΜΠΡΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΠΙ ΤΗ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙ ΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ

Κόριοι

Ἐπί τὸ βῆμα τοῦτό με ἀναβιβάζει σήμερον ἡ ἐκτέλεσις τοῦ τελευταίου τῶν πρυτανικῶν μου καθηκόντων. Μέλλον δὲ νὰ λογιώσθῃσιν περὶ τῶν πεπραγμένων ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας, εἰς ἣν με ἀνέδειξεν ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν συναδέλφων, ἐν τοῖς πρώτοις αἰσθάνομαι ἐπιβλητικὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς καὶ εἰλικρινεῖς μου εὐχαριστίας πλὴν τοῦ γραμματέως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ παντὸς τοῦ γραφείου εἰς πάντας μὲν τοὺς συναδέλφους, τοὺς διὰ τῆς εἰς τὸ καθῆκον ἀφασιώσεως καὶ τῆς προθυμίας αὐτῶν διευκολύναντας τὸ βαρὺ μου ἔργον, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς συναποτελέσαντας μετ' ἐμοῦ τὴν Σύγκλητον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1904-1905. Ἄνευ τῆς φιλεργίας αὐτῶν καὶ τοῦ ζήλου ὑπὲρ τῶν πανεπιστημιακῶν πραγμάτων, τῆς ἀξυδερκοῦς ἀντιλήψεως τῶν ἀεόντων γενέσθαι καὶ τῆς προθύμου ἀποδοχῆς πάσης μου εἰσηγήσεως δὲν θὰ ἦτο εὐκόλως δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ πλὴν τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῶν ἐμπειπιστευμένων μοι ἔργων ἢ ἐπιδίωξις ἐκείνων ὅσα ἐθεώρησα εἰς ἐμὲ μὲν πάντως ἐπιβαλλόμενα, ἀποτελοῦντα δὲ οἷοναί τι πρόγραμμα τῆς τ' ἐμῆς ἐνεργείας καὶ ἐν μέρει τῆς τῶν διαδόχων.

Οὐδ' εἶνέ τι βεβαίως πάντοτ' εὐχερὲς χρῆμα ἢ πολυμήχανος διοικήσεις τοῦ ἀνωτάτου τούτου πανδιδακτηρίου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἰς ὃ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν σύμπαν ἀποστέλλει τὰς χιλιάδας τῶν νεανιῶν οὓς ἐκτρέφει ἢ μέτρη ἐκπαίδευσις, ἢ δὲ πατρὶς ἀνέθηκε τὴν φροντίδα τῆς μεταδόσεως τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ τῆς καλλιέργειας καὶ προαγωγῆς αὐτῆς.

Αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτῶντων εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον δεικνύει τὴν πρὸς τὰς ἐπιστήμας ῥοπήν τοῦ ἔθνους, δυσανάλογον ἴσως πρὸς τὰς λοιπὰς αὐτοῦ ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις. Ἀλλὰ δὲν ἐπιβαλλόμεθα ἡμεῖς νὰ παραπονεθῶμεν διὰ τὴν τοσαύτην εἰς τὰ ἡμέτερ' ἀκροατήρια συρροὴν τῆς πρὸς ἀνωτέρας μαθήσεις ὀργῆς νεολαίας. Δισθανόμεθα δὲ μόνον τὸ καθῆκον νὰ φροντίσωμεν περὶ τῆς ὅσον ἔνεστι βελτίστης αὐτῶν μορφώσεως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταδείξωμεν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀρίστης αὐτῶν ἐν τοῖς γυμνασίοις προπαρασκευῆς πρὸς τὴν ἀνάγκη ὁδὸν τῆς ἐπιστήμης, ἐφ' ἧς ἔστησεν ἡμᾶς πυλῶρους ἡ πολιτεία.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν τῶν ἐγγραφέντων τὰ πρῶτον καὶ ἀνανεωσάντων τὴν ἐγγραφήν αὐτῶν κατὰ τὰ δύο ἀκαδημαϊκὰ ἐξάμηνα, καθ' ἃ προέστην τοῦ Πανεπιστημίου, δεικνύει ἀληθῶς, ὅτι δὲν ἠλαττώθησαν καὶ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος οἱ τρεπόμενοι τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰς ἐπιστήμας. Καὶ δὴ κατὰ μὲν τὸ χειμερινὸν ἐξάμηνον τὸ σύνολον τῶν ἐγγραφέντων καὶ ἀνανεωσάντων τὴν ἐγγραφήν φοιτητῶν ἀνῆλθεν εἰς 2598, κατὰ δὲ τὸ θερινὸν ἐξάμηνον εἰς 2417. Κατανέμονται δὲ κατὰ σχολὰς ὡδε

	Χειμερινὸν ἐξάμ.	Θερινὸν ἐξάμ.
Νομικὴ σχολή.....	1467	1350
Ἰατρικὴ σχολή.....	567	538
Φιλοσοφικὴ σχολή.....	206	206
Φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν σχολή....	192	160
Θεολογικὴ σχολή.....	79	76
Φαρμακευτικὸν σχολεῖον.....	87	87
	<u>2598</u>	<u>2417</u>

Κατὰ δὲ πατρίδας διαιρούμενοι προήρχοντο

	Χειμερινὸν ἐξάμ.	Θερινὸν ἐξάμ.
Ἐκ τοῦ ἑσπαιτετικοῦ.....	1941	1846
Ἐκ Κρήτης.....	137	121
Ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας.....	247	242
Ἐκ Θράκης.....	51	59
Ἐκ Μακεδονίας.....	110	85
Ἐξ Ἠπείρου.....	85	78
Ἐξ Ἀνατολικῆς Ἰωμυλίας.....	14	9
Ἐξ Αἰγύπτου.....	1	1
Ἐξ Αὐστρίας.....	1	1
Ἐξ Οὐγγαρίας.....	1	1
Ἐκ Δαλματίας.....	1	1
Ἐκ Ῥωμανίας.....	4	2
Ἐκ Σερβίας.....	3	
Ἐκ Βουλγαρίας.....	1	
Ἐκ Μαυροβουνίου.....	1	
	<u>2598</u>	<u>2417</u>

Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ὑποστάντων κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τὴν ἐπὶ πτυχίῳ δοκιμασίαν ἀνῆλθεν ἐν 5λω εἰς 455, ὧν 15 τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, 119 τῆς Νομικῆς, 134 τῆς Ἰατρικῆς, 45 τῆς Φιλοσοφικῆς, 18 τῆς Σχολῆς τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν καὶ 24 τοῦ Φαρμακευτικοῦ σχολεῖου. Τὴν δὲ πρακτικὴν ἄδειαν τοῦ ἐξασκεῖν τὴν ἰατρικὴν ἔλαβον 143.

Ἐδιδάχθησαν δὲ οἱ ἡμέτεροι φοιτηταὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος καθηγητῶν, 56 τὸν ἀριθμὸν, οὐδεμιᾶς ἐπελθούσης μεταβολῆς ἢ προσθήκης παρὰ τὰ αἰσθητὰ κενά, ἅτινα παρουσιάζει ἢ διδασκαλία ἐν ταῖς διαφόροις σχολαῖς.

Οὐχ ἦττον αἱ οἰκείαι σχολαί, ἀπαντῶσαι εἰς τὰ περὶ πληρώσεως κενῶν ἐδρῶν ἐρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου, προέτειναν ἐπαξίως ὡς καθηγητὰς τοὺς κ. κ. Κωνσταντῖνον Ζέγγελην τῆς Φυσικῆς χημείας, Θεόδωρον Σκουφὸν τῆς Γεωλογίας καὶ παλαιον-

τολογίας, Ἀνδρέαν Ἀνδρεάδην τῆς Δημοσιονομίας καὶ στατιστικής καὶ Ἰωάννην Ἀραβαντινὸν τοῦ Συνταγματικοῦ δικαίου.

Συνεπλήρωσε δὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν καθηγητῶν ἡ φιλότιμος συναντίληψις ἐκείνων τῶν ὑφηγητῶν ὅσοι καθῆκον ἑαυτῶν θεωροῦσιν οὐ μόνον τὴν προσωνομίαν τοῦ ὑφηγητοῦ νὰ φέρωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκπληρῶσι τὰ ὑπὸ τῶν περὶ ὑφηγεσίας τελεσπισμένων ἐπιβαλλόμενα εἰς αὐτούς.

Ἐπιμεληταὶ δὲ διορίσθησαν ὁ κ. Ἀθ. Μαυρογιάννης τῆς ιατροδικαστικῆς κλινικῆς, ὁ κ. Μιλτιάδης Οἰκονομάκης τῆς νευρολογικῆς, ὁ κ. Κ. Βασιλείου ἀντὶ τοῦ κ. Μακρυκώστα τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς τοῦ κ. Ζαίμη, ὁ κ. Π. Καλῆς ἀντὶ τοῦ κ. Γ. Δενδρινοῦ τοῦ Ἀνατομείου, καὶ τοῦ Ἀρεταίου ὁ κ. Μακρυκώστας ἀντὶ τοῦ κ. Δημ. Μπαλάνου, εἰς ὃν ἐξεφράσθη εὐαρέσκεια διὰ τὴν ἐπὶ μακρὸν παραταθεῖσαν εὐδόκιμον αὐτοῦ ὑπηρεσίαν.

ὑπῆρξαν δὲ κατὰ τὰς σημειώσεις τοῦ γραφείου οἱ κατὰ τὰ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος διδάξαντες ὑφηγηταὶ οἱ κ. κ. Γ. Λαμπάκης ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ, Κ. Μυλωνᾶς, Μ. Πανταζῆς καὶ Θ. Κακριδῆς ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ, Α. Καραγιαννίδης ἐν τῇ τῶν Φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, Ν. Σαρίπολος, Ν. Φαραντάτος, Σ. Βεζανῆς, Κ. Βασιλείου, Δ. Οἰκονομίδης, Α. Φαρδούλης, Κ. Δεμερτζῆς, Σ. Καλλισπέρης, Δ. Καστόρχης, Α. Ἀνδρεάδης καὶ Ε. Νικολαΐδης ἐν τῇ Νομικῇ καὶ Σ. Καραθασίλης, Ἀλ. Παπαπαναγιώτου, Κ. Λούρος, Α. Κινδύνης, Γ. Ἀβάζος, Β. Γκιζης, Γ. Κορομηλάς, Ἰ. Λυμπερόπουλος, Κ. Μαυράκης, Κ. Μελισσηνός, Τ. Μιταυτσῆς, Α. Πανᾶς, Ε. Παυλίνης, Δ. Τριανταφυλλάκος, Κ. Κυριακόπουλος, Κ. Παπαγιάννης ἐν τῇ Ἰατρικῇ πλὴν τῶν διδασκάντων ἐν ταῖς κλινικαῖς.

Ἀλλὰ τὰ κατὰ τοὺς ὑφηγητὰς δέονται ἀναθεωρήσεως, ὅπως ὁ θεσμὸς ἀποθῆ πράγματι χρήσιμος, ἡ δὲ ὑφηγεσία καταστῆ αὐτόχρημα φυτώριον συνεχιστῶν τοῦ ἔργου τῶν καθηγητῶν καὶ ἐπαξίων διαδόχων αὐτῶν, δυναμένων καὶ πρὸ τῆς χηρέυσεως τῶν

καθηγητικῶν ἑδρῶν νὰναπληρῶσι τοὺς καθηγητὰς ἐν διαφόροις περιπτώσει· καὶ συμπληρῶσιν ἐν ἀνάγκῃ αὐτούς.

ὑπολαβῶν δὲ καθῆκόν μου νὰ γείνω εἰσηγητῆς ταιαύτης τινὸς ἀνυψώσεως τῆς ὑφηγεσίας καὶ παρ' ἡμῖν, ἐκάλεσα εὐθὺς ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν πρυτανικῶν καθηκόντων εἰς συνεδρίαν τοὺς πρεσβυτέρους ἢ ἀρχαιότερους τῶν ὑφηγητῶν μετὰ τινῶν τῶν τακτικῶς διδασκόντων νεωτέρων. Καὶ ἀνέλαβον μὲν οὗτοι νὰ συσκεφθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων περὶ ὑποβολῆς προτάσεων ἀφορωσῶν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ὑφηγεσίας, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ἐναυάγησαν ἢ τοῦλάχιστον ὄν ἐρῆσαν μέχρις ἀποτελεσμάτων δυναμένων νὰνακρινωθῶσιν εἰς τὴν πρυτανείαν.

Οὐχ ἤττον δ' ὑπέλαβον ἐμὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπιβλέψω τὴν ὑπὸ τῶν σχολῶν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν διατεταγμένων περὶ ἀποδοχῆς τῶν ὑφηγητῶν. Καὶ ἐπὶ τῇ Ἰατρικῇ ἰδίως σχολῇ, ὑπελαμβάνετο μέχρι τινὸς ὡς εὐρύτερόν πως ἐρμηνεύουσα τὰς περὶ ὑφηγεσίας διατάξεις καὶ ἀφίνουσα ἐλευθεριώτερον τὸ στάδιον τῆς δοκιμαστικῆς διδασκαλίας εἰς τοὺς ἐπιεικέστους νὰ τύχῃσι δικαιοῦματος, οὐ πολλάκις οὐδ' ἐπαιεῖντο καὶν χρήσιν ἐν τῷ παρελθόντι οἱ ἀναδεικνυόμενοι ὑφηγηταὶ, ἀρκούμενοι εἰς τὴν ἐκ τῆς προσωνομίας τοῦ ὑφηγητοῦ προσδοκωμένην αὐξήσιν πελατείας. Ἀλλ' ἀπειλουμένης ἐπι μείζονος αὐξήσεως τοῦ κακοῦ, αὐτοὶ οἱ συνάδελφοι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν συνείδον τὸ ἐκ τῆς ταιαύτης ἐρμηνείας τῶν καλεστωσῶν διατάξεων προερχόμενον ἄτοπον, ὑποστηρικθέντες δὲ καὶ ὑπὸ τῆς πρυτανείας ἐκρίναν δικαίον νὰ ἐπίσχωσι διὰ τῆς αὐστηροτέρας ἐφαρμογῆς τῶν νενομισμένων τὴν ἀπειλουμένην εἰσβολὴν ὑφηγητῶν μὴ παρεσκευασμένων ἐπαρκῶς. Ἦνε δὲ λίαν ἀξιάταινος ἡ Ἰατρικὴ σχολὴ διὰ τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐνέργειαν αὐτῆς ταύτην καὶ τὴν ὀρθὴν ἀντιληψίν, ἐπὶ ὁ ἀριστος καιρὸς ὅπως φραχθῆ ἡ θύρα εἰς τοὺς ἀνικάνους ἢ τοὺς ἀχρήστους εἶνε ἢ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ δοκιμασίᾳ, ὅπως μὴ ἐπιγενῶνται φανταστικὰ δικαιοῦματα, στηριζόμενα ἐπὶ ὑπηρεσιῶν ἐνίστα ἀμφιβόλων, ἅτινα θὰ ἦτο κίνδυνος νὰ παραγάγῃσι ποτε ἐνεκεν

ὑπερμέτρου ἐπιεικείας τὰς σχολὰς εἰς τὴν διακύβευσιν τοῦ μεγάλου καὶ ἐμπρέποντος εἰς αὐτὰς δικαιώματος τοῦ προτείνειν τοὺς μέλλοντας συναδέλφους δι' ὑποδείξεως καθηγητῶν μὴ διατρανωσάντων θερμὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐπιστήμην.

Ἐνισχύθη δὲ τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος διὰ τῆς προσθήκης εὐελπίδων νέων ὑφηγητῶν, τῶν κ. κ. Δ. Μπαλάνου ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ, Ἀλεξ. Διομήδους καὶ Ἰω. Σημαντήρα ἐν τῇ Νομικῇ, Κ. Τσιμινάκη, Διον. Παπαδοπούλου, Ἀθ. Μαυρογιάννη καὶ Κ. Κυριακοπούλου ἐν τῇ Ἰατρικῇ, Θεοφ. Κακριδῆ ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ, Γ. Ρεμαύνδου, Γ. Ματθαιοπούλου καὶ Στεφ. Βαρούνη ἐν τῇ τῶν Φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἀπώλειαν οὐ σμικρὰν ὑπέστη τὸ Πανεπιστήμιον ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Γεωργίου Μιχαῆ. Καὶ εἶχε μὲν οὗτος ἀποχωρήσει τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας ἤδη κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1895-1896, ταχθεὶς ἔκτοτε εἰς τοὺς ἐπιτίμους συνταξιούχους καθηγητάς, ἀλλ' οἱ νεώτεροι αὐτοῦ συνάδελφοι οὐδέποτε ἠδ' ἀλημονήσωσι τὸν καὶ ἐν βαθεῖ γήρατι θαλερὸν πρεσβύτην, ὅστις, διαπαιδαγωγήσας δύο ἑλας γενεὰς νεαρῶν Ἀσκληπιαδῶν, δὲν ἀρῆκε καὶ μετὰ θάνατον τὸ Πανεπιστήμιον ἔρημον τοῦ τιμίου αὐτοῦ ὀνόματος, οὐ τὰς παραδόσεις συνεχίζει ἐν μέσῳ ἡμῶν πατρῴζων υἱός.

Δύο διαγωνισμοὶ ἐκ τῶν κεκανονισμένων διὰ κληροδοτημάτων ἐτελεσθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, ὁ Λασσάνειος καὶ ὁ φιλοσοφικός. Καὶ εἰς μὲν τὸν Λασσάνειον, κριθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Σακελλαροπούλου, ὡς εἰσηγητοῦ, ὅστις καὶ ἀνέγνω τὴν οἰκίαν ἐκθεσὶν τῇ 29 Μαΐου, τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου καὶ ἐμοῦ, ὑπεβλήθησαν εἴκοσι τραγωδίαι καὶ δεκατρεῖς κωμωδίαι. Τούτων δὲ ἡ ἐπιτροπεία τῶν κριτῶν ἐκ μὲν τῶν τραγωδιῶν ἐβράβευσεν, ἐξ ἴσου διανεμομένου τοῦ ἔθλου, τὸν *Πειρατὴν τοῦ Αἰγαίου*, ἔργον τοῦ κ. Πολυβίου Δημητρακοπούλου, καὶ τὸν *Πρόγκιπα τῆς Ἀχαΐας*, ποιηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Τιμολέοντος Ἀμπελά, ἐπήνεσε δ' ὡς αὐτίως

τὴν *Αἴλιαν Εὐδοκίαν* καὶ τὸν *Χαλασμόν*. Ἐκ δὲ τῶν κωμωδιῶν ἐβράβευσε μὲν τὰ *Ῥόδα καὶ Ἀγκάθια*, ἔργον τοῦ κ. Μιχαῆλ Ζώρα, ἐπήνεσε δὲ τὸν *Υπομήριον ὑπουργόν*.

Ὁ δὲ φιλοσοφικός διαγωνισμὸς τοῦ Γρηγορίου Κ. Σούτσου, δι' ὃν θέμα εἶχεν ὑρισθῆ « Αἱ ἰδέαι τοῦ Πλάτωνος » ἐκρίθη ὑπὸ ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας, συγκειμένης ἐκ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Χ. Παπαδοπούλου καὶ Μ. Εὐαγγελίδου καὶ τοῦ κοσμητοροῦ τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς κ. Γ. Βερναρδάκη, ὡς εἰσηγητοῦ. Τῶν δὲ δύο ὑπεβληθεισῶν πραγματειῶν οὐδετέρα ἔτυχε τοῦ βραβείου κατὰ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπείας.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν δύο τούτων διαγωνισμῶν προεκήρυξεν ἡ πρυτανεία καὶ ἕτερον πρὸς ποίησιν ὕμνου πανεπιστημιακοῦ, ὅστις μελοποιούμενος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀδῆται ὑπὸ τοῦ φοιτητικοῦ ὄρχου θιάσου. Τὴν δ' ἀθλοθεσίαν ἀνέλαβεν ἡ Α. Β. Ὑ. ὁ Διάδοχος, ἀρίστας ἐπαθλὸν κύπελλον ἀργυροῦν. Καὶ ὑπεβλήθησαν μὲν ἐμπροθέσμως εἰς τὸν κυρικὸν τούτου διαγωνισμὸν εἰκοσιπέντε στιχοῦργήματα, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἔκρινεν ἄξιον λόγου καὶ βραβείου ἡ οἰκεία ἐπιτροπεία τῶν κριτῶν, συνισταμένη ἐκ τῶν κ. κ. Σακελλαροπούλου, Πολίτου καὶ ἐμοῦ.

Τὸ δὲ Ῥάλλειον βραβεῖον ἀπενεμήθη κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος εἰς τὸν ἀριστεύσαντα διδάκτορα τῆς Νομικῆς σχολῆς κ. Θεόδωρον Γ. Ἀγγελόπουλον.

Μετέσχε δὲ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ ἐν Λιέγη τῆς Βελγικῆς Γυμναστικοῦ συνεδρίου, συνελθόντος τὸν Ἰούνιον 1903, ὅπερ εἶχεν ὀρίσει πλὴν ἄλλων θεμάτων καὶ τὴν μελέτην τῆς πανεπιστημιακῆς γυμναστικῆς, ἀντιπροσωπευθὲν ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ κ. Δ. Βικέλα, προθύμως δεχθέντος νὰ μεταβῆ εἰς Λιέγην ἐκ Παρισίων, ὅπου παρεθέρριζε. Προσεκλήθη δὲ τὸ Πανεπιστήμιον νὰ μετάσχη καὶ τοῦ πέμπτου διεθνoῦς συνεδρίου τῆς μαιευτικῆς καὶ γυναικολογίας, ὅπερ θὰ συνήρχετο ἐν Πετροπόλει κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1904. Καὶ ὠρίσθη μὲν ἀντιπρόσωπος ἡμῶν ὁ ὑφηγητὴς τῆς μαιευτικῆς καὶ γυναικολογίας κ. Δημ. Μπαλάνος, ἀλλὰ τὸ συνέδριον τοῦτο ἀνεβλήθη.

Τὸ Πανεπιστήμιον ὄφειλε κατὰ τὴν γνώμην μου ἐνεργῶς νὰ μετέχη τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπικοινωνίας, ἣν προκαλοῦσι τὰ ἡσυχαστικά πικνότερα ἀπανταχοῦ γῆς συνερχόμενα ἐπιστημονικὰ συνέδρια. Καὶ δὲν παραλείπουσι μὲν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην καὶ μεγάλην ὑπηρεσίαν πολλοὶ τῶν καθηγητῶν, ἀλλὰ πολὺ ζωηρότερα ἢ ἦτο ἡ συμμετοχὴ αὕτη, πολλαχῶς οὖσα ἀναγκαία καὶ ἐπιωφελέης, ἂν τὸ Πανεπιστήμιον, ὑποστηριζόμενον ἐν τούτῳ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἠδύραει νὰ διευκολύνῃ, ὡς εἶνε δίκαιον, διὰ τῆς χορηγίας τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν τὴν εἰς τὰ συνέδρια μετάδασιν τῶν ἐκάστοτ' ἐνδεικνυομένων ὡς ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, καθ' ἃ τοῦτο πράττουσιν αἱ Ἀκαδημαϊκαὶ καὶ τὰ Πανεπιστήμια τῆς ἑσπερίας καὶ ἀρκτῶς Εὐρώπης.

Περὶ δὲ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου παραπέμπω εἰς τὴν ἐν τῆσει τῆς παρούσης λογοδοσίας ἐκθεσιν τοῦ κ. λογιστοῦ Ἀρκοῦμαι δ' ἐνταῦθα ἀναφέρων, ὅτι εἰς ἐν τῶν ἀκινήτων ἡμῶν, τὴν ἐν ὁδῷ Πανεπιστημίου β' οἰκίαν τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Εὐθυμίου, ἐν ἣ νῦν εἶνε ἐγκαθιδρυμένα τὰ γραφεῖα τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐπὶ ἤλθε μεγίστη καὶ λίαν ἐπιωφελέης εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Πανεπιστημίου βελτίωσις. Καὶ δὴ διὰ τῆς ὑπ' ἐμοῦ προταθείσης καὶ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου καὶ τοῦ Ὑπουργείου ἐγκριθείσης μεταρρυθμίσεως αὐτῆς ἀντὶ δαπάνης δρ. 23348 τὸ ἐνοίκιον αὐτῆς, ὅπερ παρέλαβον ἀνερχόμενον εἰς 2400 δραχμὰς ἐτησίως, ἀνῆλθεν εἰς δρ. 6900.

Τὰ δὲ πρὸς στήριξιν καὶ διάδοσιν τῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῆς παιδείσεως διὰ τοῦ Πανεπιστημίου παρεχόμενα μέσα ἐπιλοτιμήθησαν νουθετήσωσιν ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας διὰ τῶν διαθηκῶν αὐτῶν δύο φιλοπάτριδες ἄνδρες θανόντες ἐντὸς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ τούτου ἔτους, ὁ ἀντιναύαρχος Γ. Σταματέλος καὶ ὁ πρώην γυμνασιάρχης Ἀντώνιος Ἀντωνιάδης.

Καὶ ὁ μὲν ἀείμνηστος Σταματέλος πλὴν ἄλλων κληροδοτημάτων εἰς ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα κατέλι-

πεν εἰς τὸ Ἀρεταίειον νοσοκομεῖον διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ 1903 διαθήκης αὐτοῦ 5000 δραχμὰς. Ἐπειδὴ δὲ ὑπελείφθησαν καὶ τινα ἄλλα ποσὰ ἀδιάθετα ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀνεμύνητο ὅπως καὶ ταῦτα διανεμηθῶσι μεταξὺ τῶν κληρονόμων. Ἀλλ' ἐκ τούτου ζήτημα ἠγέρθη μεταξὺ τῶν κληρονόμων καὶ τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης κ. Πασπάτη, ἅτε διεκδικούντος ὡς ἰδίας ἐπὶ τὰ ἐκ τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῶν ἀναγραφομένων ἐν τῇ διαθήκῃ Σταματέλου. Ἐφ' ᾧ κατὰ γνωμοδότησιν τῆς ἐπιτροπείας τῆς ἐρισιθείσης ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ἐκ τοῦ πρυτάνεως, τοῦ κοσμητοῦ τῆς Νομικῆς σχολῆς καὶ τοῦ συγκλητικοῦ κ. Ἀγγελουλοπούλου, ὅπως ἀποφασίσωσιν ὅ τι συμφερότερον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συνεννοούμενοι καὶ μετὰ τοῦ προέδρου τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσῶν ἐκ τῶν κληρονόμων Σταματέλου, ἡ Συγκλήτος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 14 Μαΐου 1905 κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον πρὸ τῶν ἀφύρων ἀμφισβητήσεων νὰ δεχθῆ συμβιβαστικὴν λύσιν τῆς υποθέσεως, καθ' ἃ ἐπραξεν ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσῶν, τουτέστι νὰ δεχθῆ τὸ κληροδοτηθὲν τῷ Ἀρεταίειῳ ποσὸν τῶν 5000 δραχμῶν, παραιτούμενον τοῦ ἀναλογουμένου αὐτῷ μέρους τοῦ πλεονάσματος, καθ' ὅσον ἐπὶ 8000 δραχμῶν ἐκ τοῦ πλεονάσματος τούτου, μὴ ὑπερβαίνοντος, ἐν ἑλίῳ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὰς δέκα χιλιάδας δραχμὰς, ἠγείραν ἀξιώσεις οἱ ἀδελφοὶ Πασπάται, στηριζόμενοι εἰς ἑτέραν ἰδιόγραφον προγενεστέραν διαθήκην τοῦ Σταματέλου ἀπὸ τοῦ 1896, νὰ ἐπιφυλαχθῆ ὅμως τὸ Πανεπιστήμιον πᾶν δικαίωμα αὐτοῦ ἐπὶ πάσης ἄλλης τυχόν εὑρεθησομένης περιουσίας τοῦ Σταματέλου. Τὴν συμβιβαστικὴν δὲ ταύτην λύσιν ἀπεδέξαντο καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης, ἐπέκειτο δὲ ἡ ὑπογραφή τοῦ οικείου ἐπὶ τούτῳ συμβολαίου, ἀλλὰ δὲν ὑπεγράφη τὸ συμβολαῖον ἐντὸς τοῦ ἔτους 1904-1905, καθ' ὅσον τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον, πρὸς ὃ ἡ πρυτανεὶα ἀπηυθύνθη, ἐξαιτουμένη κατὰ τὰ νόμιμα τὴν ἐγκρίσιν τοῦ τοιούτου συμβιβασμοῦ,

δὲν ἀπέστειλε τοιαύτην ἔγκρισιν παρ' ὅλας τὰς ἐπανεπιλημμένας ὑπομνήσεις τοῦ πρυτάνειος.

Ὁ δὲ πρόην γυμνασιάρχης Ἀντώνιος Ι. Ἀντωνιάδης διὰ διαθήκης αὐτοῦ κατέστησε κληρονόμους τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ἀνδρέαν Ι. Ἀντωνιάδην καὶ Μαρίαν Κολύμβα, εἰς οὓς κατέλιπε χρηματικὰ τινὰ ποσὰ, καὶ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, εἰς ὃ ἐκληροδότησε τὰς τέσσαρας ἐν Ἀθήναις οἰκίας αὐτοῦ, ὧν τὴν ἐπικαρπίαν ἀρῆκεν ἐφ' ἔρου ζωῆς εἰς τὴν Βασιλικὴν Ματθαίου Τουρνάκη Κρήσσαν. Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφὴν τῆς περιουσίας αἱ τέσσαρες οἰκίαι ἐξετιμῆθησαν εἰς δραχμὰς ἐν ὅλῳ ἀξίας 85000 δραχμῶν, ἀλλ' εὐρέθησαν βεβαρημέναι μὲ δραχμὰς ἐν ὅλῳ 18000, ἧται μὲ δραχμὰς 5000 ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ Ἀλ. Σοφριανοῦ καὶ μὲ δραχμὰς 13000 ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ Δ. Ἀγαλλιῶου. Τῶν ἐπὶ ὑποθήκῃ δανειστῶν τούτων ἐπισπευδόντων, ἡ Σύγκλητος ἀνέθετο εἰς ἐπιτροπείαν ἐκ τοῦ κοσμητοῦ τῆς Νομικῆς Γ. Στρέιτ, τοῦ συγκλητικῶ Γ. Ἀγγελοπούλου, τῶν καθηγητῶν Κ. Πολυγέ- νους, Ν. Δημαρᾶ καὶ τοῦ δικηγόρου τοῦ Πανεπιστημίου Σ. Μπα- λάνου, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ συναφῆ πρὸς τὴν κληρονομίαν ζητήματα καὶ ἐπιτύχῃ πραγματικὴν συνεννόησιν μετὰ τῶν συγκληρονόμων περὶ τοῦ ἐκ τοῦ ἐνυποθήκου χρέους βάρους. Ἀλλ' ἡ συνεννόησις αὕτη δὲν εἶχεν ἐπιτευχθῆ λήξαντος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, παρέ- μινε δὲ τὸ ζήτημα ἐκκρεμές.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίου Ἀντωνιάδου, ἀπεφάσισε δὲ καὶ τὴν χάραξιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς στήλης τῶν εὐεργετῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Παρέλαβε δὲ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ ἐν Βιέννῃ τῷ 1903 ἀποθανόντος κοιδίου Θεοφάνους Διβαδᾶ κληροδοτηθὲν κεφάλαιον 22000 φλορινίων τὸ προωρισμένον ὅπως σπουδάζωσιν ἐν αὐτῷ τὴν Θεολογίαν δύο νέοι καταγόμενοι ἐκ Κε- φαλληνῶν κληρικῶν, ὧν ὁ ἕτερος ἐκ Ληξουρίου. Ὁ ἀνεψίος καὶ καθολικὸς κληρονόμος τοῦ φιλομύσου ἀνδρὸς Μιχαὴλ Διβαδᾶ, ὑφηγητῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, παρέδωκεν εἰς τὸν πρύ-

τανιν τὴν ὑπ' ἀρ. 22245 ἐκδοθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὁμολογίαν καταθέσεως δραχμῶν 45939 εἰς χρυσόν, προερχομένων ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τῶν 22000 φλορινίων. Παρεσκευάσθη- σαν δὲ καταλλήλως τὰ δέοντα, ὅπως γείνη ἑναρξίς τῆς λειτουρ- γίας τοῦ κληροδοτήματος τούτου ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ ἐμοῦ διαδόχου.

Ἡρξάμην δὲ τῶν ἀναγκαίων ἐνεργειῶν, ὅπως περιέλθῃ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἕτερον κληροδοτήμα, τὸ τοῦ ἐν Νέᾳ Φωκαίᾳ Γεωργίου Ζαΐμη. Ἔχουσι δὲ τὰ κατ' αὐτὸ ὡς ἐξῆς. Διὰ τῆς ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1879 ἐν Νέᾳ Φωκαίᾳ διαθήκης αὐτοῦ ὁ Γ. Ζαΐμης ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον οἰκίαν (ἢ μᾶλλον δύο οἰκίας, ὡς ἐξηκριθῆθη βραδύτερον) μετὰ κήπου, τοῦ κληροδοτήματος δια- τυπουμένου ὡς ἐξῆς ἐν τῇ διαθήκῃ: «Τὸ κτήμιά μου, οἶκος μὲ μπαζὲν, μετὰ τὸν θάνατον τῆς σύζυγού μου Μαριγῶς νὰ τὸ κλη- ρονομήσῃ τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν».

Μαθὼν λοιπὸν ἐξωδίκως, ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Ζαΐμη εἶχεν ἀπο- θάνει, ἐζήτησα ἀρμοδίως πληροφορίας. Πράγματι δὲ τὸ Ὑπουρ- γεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν διεδίδασεν εἰς τὴν πρυτανείαν τὸ ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1905 ἔγγραφον τοῦ Γενικοῦ Προξένου Σιγῶνης, δι' οὗ ἐγνωρίζετο, ὅτι ἡ Μαρία σύζυγος Γ. Ζαΐμη εἶχεν ἀποθάνει ἀπὸ 13 Αὐγούστου 1904. Μεθ' οὗ ἡ πρυτανεὶα κατ' Αὐγούστον τοῦ 1905 ἔγραψε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τὸν Πρόξενον Σιγῶν μὲλλεως πληροφορησῶσι τὸ Πανεπιστήμιον τίς ἡ ἀξία τοῦ κατὰ αὐτόχως ἀκινήτου καὶ τίνες διατυπώσεις ἀπαιτοῦνται ὅπως περὶ δὲ τοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀλλὰ μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ἀκα- δρισθέντος, σὺν 1904-1905 δὲν εἶχεν ἔλθει ἀπάντησις τις.

1899-1900) τὸ κληροδοτηθέντος κτήματος ἀνέρχεται κατὰ τοὺς ἐπιτροπεύοντες ἐπιλογισμοὺς εἰς 230 ὀθωμανικὰς λίρας.

κ. κ. Σπ. Μαγρὲ τὰ κληροδοτήματα ταῦτα τσοῦτῃ μᾶλλον εὐ- τέκτονος κ. Ἀν' ἔσον ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἱκανῶν διὰ λόγους, οὓς δὲν νασα τό τε σχέϊ νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα, τὸ Πανεπιστήμιον δὲν κὴν ἔκθεσιν, ὑφγαταλέξῃ νέους εὐεργέτας καὶ δωρητὰς εἰς τὰς

λευκάς μαρμαρίνας στήλας τὰς κοσμούσας τὰ πρόθυρα τῆς αἰθούσης ταύτης, ἐφ' ὧν διὰ χρυσῶν γραμμῶν ἀναγράφονται οἱ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ μέχρι τοῦ νῦν διὰ τῶν χρηματικῶν αὐτῶν δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων γινόμενοι χορηγοὶ καὶ προστάται τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ ἐκ τῶν παλαιότερων δὲ κληροδοτημάτων τινὰ ἀργήσαντα μέχρι τοῦδε δι' ἀνεπάρκειαν τῶν τόκων εἴτε δι' ἄλλους λόγους ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ λειτουργήσῃσι συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν τῶν διαθετῶν. Τοιοῦτον δὲ λαμβάνον εὖτως εἰπεῖν κληροδοτήματα ὑπῆρξε καὶ τὸ τοῦ μακαρίτου Βασιλείου Σουλῆνη ὑπὲρ συντάξεως Ἱστορίας τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς. Τοῦτου ἡ ἐκκαθάρισις, γενομένη ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας, θέλει διευκολύνει τὴν προκήρυξιν τοῦ οἰκείου διαγωνισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ διαδόχῳ.

Συμβιβασμὸς δ' ἐγένετο μετὰ τῆς Ἐλισάβετ Μαύρου, δι' οὗ ἐμειώθη τὸ κεφάλαιον τοῦ κληροδοτήματος τῶν 20000 δραχμῶν τοῦ καταλειφθέντος ὑπὸ τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου εἰς δραχμὰς 18300.

Καὶ δὴ δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀρ. 33467 συμβολαίου τοῦ συμβολαιογράφου Γ. Ἀφεντάκη τῆς 11 Ἰουνίου 1905 ἡ Ἐλισάβετ Μαύρου, ἀποδεχθεῖσα τὴν ὑπ' ἀρ. 424 (τοῦ 1905) ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, καθ' ἣν ὁ γενόμενος συμβιβασμὸς μεταξὺ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Δωροθέου Σχολαρίου εὐθύνει καὶ τὴν Ἐλισάβετ Μαύρου, ἐδέχθη νὰ μειωθῇ τὸ ἐκ δραχμῶν 20000 κεφάλαιον εἰς δραχμὰς 18300 καὶ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου νὰ λάβῃ τὰς καθυστερουμένας αὐτῇ δύο ἐξαμηνίας δρ. 1110 καὶ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ λαμβάνῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον τόκον πρὸς ἕξ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ δραχμῶν 18300, παραιτουμένη συνάμα ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῶν δραχμῶν 600 ἃς ἐδαπάνησε διὰ τὸν τὰς τοῦ Δωροθέου Σχολαρίου. Προσέτι δὲ ἀναγνωρίζει τὴν ἐγερθεῖσαν πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς τοῦ παραιτεῖται τῆς αἰτήσεως ἀναίρεσεως κατὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 159 (1905) τῆς

ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικῶν. Ὁ δὲ πρύτανης ὡσαύτως ἀπεδέξατο ταῦτα.

Καὶ πᾶσα μὲν διευθέτησις ἐκκρεμῶν τοιούτων ὑποθέσεων ἀπαλλάσσει τοὺς πρυτάνεις καὶ τὴν Σύγκλητον, ὧν πολυμέριμνα εἶνε τὰ ἔργα, πολλῶν φροντίδων καὶ ἐνοχλήσεων, πᾶσα δὲ τελεσφόρος καὶ σκόπιμος χρῆσις τῶν κληροδοτηθέντων ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου χρημάτων προάγει τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον παρ' ἡμῶν.

Διὰ τοῦτο δὲ μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς ἐρωτάσαμεν τὴν 13 Μαρτίου 1905 ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Β. Οἰκογενείας τὰ ἐγκαινία τοῦ νέου παραρτήματος τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπερ χρεωστοῦμεν εἰς ἓνα τῶν πολυτίμων καθηγητῶν καὶ μεγάλων εὐεργετῶν αὐτοῦ, τὸν Διονύσιον Αἰγινήτην. Ὁ αἰμυνηστος ἀνὴρ κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου πενήτηκοντα μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ χρησιμεύσῃσι εἰς ἰδρύσιν ἰδίου καταστήματος, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ νὰ γίνηται ἡ διδασκαλία τῶν κλινικῶν παραδόσεων τῶν μέχρι τοῦδε εἰς τὸ ἐνταῦθα Δημοτικὸν νοσοκομεῖον γινομένων. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κεφάλαιον τῶν μετοχῶν τούτων ὄν ἐπῆρκει πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ρηθέντος σκοποῦ, ὤρισεν, ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον ἀφήσῃ αὐτὰς ἀνεπάφους παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μέχρι οὗ διπλασιασθῇ τὸ κεφάλαιον αὐτῶν, τότε δὲ νὰ λάβῃ τὰς μετοχὰς τὸ Πανεπιστήμιον πρὸς ἰδρύσιν τοῦ ρηθέντος καταστήματος, ὅπερ ἐμελλε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ διαθέτου, νὰ εἶνε δὲ καὶ θεωρητὶ αὐτόχρημα ἐξάρτημα τοῦ Πανεπιστημίου. Διπλασιασθέντος δὲ τοῦ κεφαλαίου κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Αἰγινήτου ὀρισθέντα, συνετάχθησαν ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ κ. Ἀλκ. Κρασσᾶ (1899-1900) τὰ σχέδια καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Αἰγινήτειου ὑπὸ ἐπιτροπείας συγκειμένης ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς ἱατρικῆς κ. κ. Σπ. Μαγγίνα, Ἰω. Ζωχιοῦ καὶ Μ. Κατσαρᾶ καὶ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Ἀναπτασίου Μεταξᾶ. Ἡ δὲ ἱατρικὴ σχολή, ἐγκρίνασα τὸ τε σχέδιον καὶ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὴν δικαιολογικὴν ἐκθεσιν, ὑφ' ἧς συνωδεύοντα, ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 6 Νοεμ-

βρίου 1900, ἀπεράσισεν, ὅπως τὰ δύο πρῶτα ἀνεγερθησόμενα περίπτερα τοῦ Αἰγινήτειου χρησιμοποιηθῶσιν ὡς νευρολογικὴ κλινικὴ. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἔγκρισιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς σχολῆς ἤρχισεν ἡ οἰκοδόμησις τοῦ κτιρίου, παραταθεῖσα ἐπὶ μακρὸν χρόνον, οὗ ἡ ὀλικὴ δαπάνη ἀνήλθεν εἰς 372144 δραχμὰς, ἧτοι εἰς ὅλον σχεδὸν τὸ κληροδοτηθὲν κεφάλαιον.

Οὗτοι δ' ἔτοιμον μὲν ἦτο τὸ κτίριον καὶ ἄριστα εἶχον μεριμνήσει περὶ αὐτοῦ κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ἀρμοδίου καθηγητοῦ κ. Μιχαὴλ Κατσαρᾶ αἱ πανεπιστημιακαὶ ἀρχαὶ ἐπὶ τῶν προκατόχων μου περὶ τε τῆς κτίσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐσωτερικῆς διασκευῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταστάσεως τελειοτάτων μηχανημάτων ὑδροθεραπευτικῆς καὶ ἠλεκτροθεραπείας, ἀλλὰ προβληματικὰ ἐφαίνοντο πάντα τὰ κατὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ἰδρύματος τούτου, ἕτε ἀνέλαβον τὴν πρυτανείαν. Ὁμολογῶ δὲ, ὅτι ἐγὼ αὐτός εὕρισκόμεν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν λυπηρὰν θέσιν νὰ μετὰσχῶ τῶν δισταγμῶν οὓς ἔβλεπον κατέχοντας πάντας τοὺς μεριμνῶντας περὶ τῆς εὐδοώσεως τῶν πανεπιστημιακῶν πραγμάτων. Διό μοι ἐπεβάλλετο νὰ προσδράμω εἰς τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀσυμβιβάστων, ἄκρας περιτκέψεως καὶ τόλμης εὐθαρσούς, ὅπως γείνω παρὰ τῆ Συγκλήτῳ εἰσηγητῆς τῆς γνώμης οὐ μόνον νὰ θαρρήσωμεν νὰ ἐπιτρέψωμεν τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ Αἰγινήτειου ἀπὸ τῶν τελευταίων μικρῶν λειψάνων τῶν κεφαλαίων τοῦ κληροδοτήματος καὶ ἀπὸ μικρῶν ἐφοδίων χρηγουμένων ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ἐξ αὐτῆς τῆς πανεπιστημιακῆς παρουσίας τοῦτο μὲν χάριν τῆς συντηρήσεως δέκα κλινῶν ἀπόρων ἀσθενῶν, τοῦτο δ' χάριν τῆς ἰδρύσεως νευρολογικῆς κλινικῆς ἐν τῷ Αἰγινήτειῳ.

Καὶ τὸ μὲν τόλμηρὸν πείραμα ἐπέτυχεν, ὑπερβαλὼν εὐτυχῶς πᾶσαν προσδοκίαν. Τὸ δ' Αἰγινήτειον νοσοκομεῖον, προωρισμένον ἐν τῷ ἤδη λειτουργοῦντι νευρολογικῷ αὐτοῦ τμήματι εἰς τὴν θεραπείαν νόσων ἐξαιρετικῶς ἐπιχωριαζουσῶν παρ' ἡμῖν ἕνεκα τοῦ

ἐκτάκτως νευρικῶς χαρακτῆρος τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἤρξατο μετὰ χρηστοτάτων ἐλπίδων ἐκπληροῦν τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ νέον ἡμῶν τοῦτο παράρτημα δύναται νὰ θεωρηθῆ ἑξασφαλίσαν ἤδη τὴν οικονομικὴν αὐτοῦ αὐτοσυντηρησίαν ἐκ τῶν ἰδίων πόρων ἄνευ ἐπιβαρύνσεως τῆς ἰδίας παρουσίας τοῦ Πανεπιστημίου. Εἰνόμενος δ' ἐξάγγελος τῆς ἐπιτυχίας ταύτης μετὰ χαρῆς περισσῆς καὶ οὐκ ἄνευ τινὸς ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως, ὅτι, ταχέως ἀποβαλὼν πάντα ἐνδοιασμὸν, ἀνέλαβον τὴν εὐθύνην αἰσιοδόξων περὶ τοῦ ἰδρύματος τούτου εἰσηγήσεων, θεωρῶ καθήκόν μου νὰ ποινείμω τὰς δικαίας τοῦ Πανεπιστημίου εὐχαριστίας καὶ τοὺς ὀφειλομένους ἐπαίνους εἰς τε τὴν ἐφορεύουσαν τοῦ Αἰγινήτειου ἐπιτροπείαν καὶ ἰδίως εἰς τὸν ἀκάματον ζῆλον τοῦ διευθύνοντος τὸ ἐν αὐτῷ νευρολογικὸν τμήμα συναδέλφου κ. Κατσαρᾶ, ὅστις οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν μίαν κλονηθεὶς ὑπὸ δισταγμῶν, ἐδικαίωσε τὰς ἐπ' αὐτὸν προσδοκίας τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς, τῆς πρυτανείας καὶ τῆς Συγκλήτου.

Τοῦ αὐτοῦ δὲ ζήλου ἐμφοροῦνται τῶν τε ἄλλων πανεπιστημιακῶν παραρτημάτων οἱ διευθυνταὶ καὶ οἱ παρ' αὐτοὺς συνεργαζόμενοι ἐπιμεληταὶ καὶ βοηθοὶ καὶ τοῦ Ἀρεταίου ἢ τ' ἐφορεία καὶ ὁ ἄξιος πάσης τιμῆς διευθυντῆς κ. Μαγγίνας. Λυπηρὸν δὲ ἀληθῶς εἶνε, ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ ἀρίστα διευθυνομένου παραρτήματος τούτου τοῦ Πανεπιστημίου, διατηρουμένου ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ μεγάλου κληροδοτήματος τοῦ πολυτίμου συναδέλφου μακαρίτου Θεοδώρου Ἀρεταίου, ἤρχισαν μεγάλως ἐλαττούμενα ἀπὸ τινῶν ἐτῶν. Καὶ ἐμεριμνήσαμεν μὲν μετὰ τῆς οἰκοσύσης ἐφορείας καὶ τοῦ κ. διευθυντοῦ περὶ ἀναγκαίων τινῶν οικονομῶν καὶ βελτίονος ἐν τισὶ διαρρυθμίσεως τῶν κατὰ τὴν οικονομικὴν διοίκησιν. Ἀλλ' ὁ κίνδυνος ἐξακολουθήσεως τῆς περὶ τοὺς πόρους καχεξίας, ἧτις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ ἐν λίαν προσεχεῖ μέλλοντι τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπικουρῇ τὸ Πανεπιστήμιον ἐκ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἄλλως ἀνεπαρκούς παρουσίας εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ Ἀρεται-

είου, πρέπει νά ἐφαλκύσῃ ἐπιμονώτερον τὴν προσοχὴν τοῦ ἐμοῦ διαδόχου.

Καὶ διευθύνονται μὲν, ὡς εἶπον ἤδη ἀνωτέρω, μετὰ ζήλου πολλοῦ καὶ ἐπιμελείας ἄκρας τὰ τῶν πανεπιστημιακῶν παραρτημάτων καὶ ἐργαστηρίων, ἀλλὰ πολλῶν αὐτῶν ὁ χῶρος εἶνε ὅλως ἀνεπαρκῆς καὶ οἱ πόροι γλίσχροι. Ἰδίως δὲ παρατηρητέον τοῦτο περὶ τινῶν τῶν ἐργαστηρίων τῆς Ἱατρικῆς σχολῆς. Τὸ Ἀνατομικὸν οὐ μόνον δὲν ἐκπληροῖ πλέον τοὺς ἔρους τῆς ἀρτίας περὶ τὴν ἀνατομικὴν προπαρασκευῆς τῶν φοιτητῶν τῆς Ἱατρικῆς καὶ δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν διδασκαλίαν, οἶαν φιλοδοξεῖ νά παράσῃ αὐτὴν ὁ φιλοπονώτατος καθηγητῆς κ. Σκλαβούνος, ἀλλὰ καὶ οἰονεὶ ἀργεῖ ἐν μέρει, τῶν διδασκωμένων φιλοξενουμένων ἐν τῷ Χημείῳ ἕνεκεν ἐκφρασθέντων φόβων περὶ στερεότητος τοῦ κτιρίου. Καὶ ἐξηλέγχθησαν μὲν οἱ φόβοι οὗτοι ὅλως ὑπερβολικοὶ ὑπὸ ἐπιτροπείας ἣν κατέστησα πρὸς ἐξέτασιν τοῦ κτιρίου τούτου, ἥτις ἀπεφάνθη, ὅτι «ὡς ἔχει τοῦτο σήμερον, οὐδεὶς κίνδυνος ἀμέσους πτώσεως ὑπάρχει.» καὶ ὅτι «βεβαίως ἐνδεχόμενον εἶνε ἐν περιπτώσει ἰσχυρᾶς σεισμικῆς δονήσεως, περὶ ἧς γίνεται μνηστία ἐν τῇ ἐκθέσει πραγματογνωμοσύνης τῆς 22 Ἰουλίου 1902, οἱ ἄνευ ἐγκαρσίων στηριγμάτων ὑψούμενοι τοῖχοι νάπολέσωσιν ἢ ἔχουσι σήμερον στερεότητα καὶ σύνδεσιν καθιστάμενοι ἐτοιμόρροποι, ἀλλὰ δὲν φρονοῦμεν, ὅτι διὰ τὸν λόγον τοῦτον πρέπει νά καταδικασθῇ εἰς ἀχρηστίαν ἢ αἴθουσα αὕτη κηρυσσομένη ἀπὸ τοῦδε ἐτοιμόρροπος, ἀφ' οὗ μάλιστα αἱ ἰσχυραὶ σεισμικαὶ δονήσεις τοῦ 1894 οὐδεμίαν ἐπέφερον βλάβην εἰς τὸ κτίριον». Ἄλλ' οὐχ ἥττον καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν εἶνε φανερόν, ὅτι οὔτε πρόπον εἶνε νά διδάσκωνται οἱ μέλλοντες ἰατροὶ ἐν κτιρίῳ, οὐδ' παρίσταται ἀνάγκη νά ἐξετάζωμεν ἐκάστοτε τὴν στερεότητα, ἀναλαμβάνοντες εὐθύνας οὐ σμικρὰς, οὔτε δίκαιον νά στερωθῶμεν αὐτοὺς τῶν εὐεργετημάτων ἐκείνων εὐρυτέρας καὶ πληρεστέρας διδασκαλίας, ἣν εἴμεθα εὐτυχῶς εἰς θέσιν νά παράσχωμεν.

Περὶ δὲ τοῦ Φυσιολογείου πρέπει ὁμοίως νά λεχθῇ, ὅτι δὲν

προσῆκει νά ἐπιτραπῇ ἐπὶ μακρότερον ἢ λειτουργία αὐτοῦ ἐν κτιρίῳ στενῷ καὶ ὅλως ἀκαταλλήλῳ, ἀφ' οὗ θὰ πολλαπλασιασθῶσι τὰ ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα τῶν νῦν ὑπὸ τὴν δεξιάν ἔγχεσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Ῥήγκ Νικολαΐδου τελουμένων ἐργασιῶν, ἂν κτισθῇ οἰκοδόμημ' ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ κεκτημένον κατάλληλον εἰδικὸν ἀμφιθέατρον.

Ταῦτ' ὁ δ' οὐκ ἐφείλομεν νά παρατηρήσωμεν καὶ περὶ τοῦ μικροβιολογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ἐπαξίως διευθυνομένου ὑπὸ τοῦ κ. Σάββα. Καὶ ὅποιοι μὲν οἱ καρποὶ αὐτοῦ κατασφαινεῖται ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ ὑγειονομικῷ συμβουλίῳ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτοῦ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀναφέρει, ὅτι «τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων τῶν γενομένων χάριν προσλήψεως νέων ὑγειονομικῶν ἰατρῶν ὑπῆρξε λίαν εὐάρεστον διὰ τοὺς ἰατροὺς τῆς ἡμετέρας ἐθνότητος, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἐννέα ἐπιτυχόντων οἱ πέντε εἶνε Ἕλληνες, ὁ δὲ πρῶτος ἐπιτυχὼν εἶνε ὁ κ. Κεχαγιᾶς, διακριθεὶς μεγάλως μεταξὺ τῶν συναγωνισθέντων, οὐτινος ἡ ἐπιτυχία ἔχει σημασίαν κατὰ τοῦτο, ὅτι οὗτος ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον μόνον. Ὁ κ. Κεχαγιᾶς ἐτίμησε τὴν Ἱατρικὴν σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ὁφείλει δὲ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Σάββαν, εἰς οὗ τὸ βακτηριολογικὸν ἐργαστήριον ἐξησκήθη διατελῶν βοηθός». Συνιστᾷ δ' ἐν τέλει ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἡ Ἱατρικὴ σχολὴ προσκολλᾷ εἰς τὸ βακτηριολογικὸν φροντιστήριον νέους διαπρέποντας καὶ γινώσκοντας τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, οἵτινες, ἰδιαίτερος ἐξασκούμενοι περὶ τὴν βακτηριολογίαν καὶ τὰ ὑγειονομικὰ ἐν γένει, νά καθίστανται ἱκανοὶ νά ἀποδύωνται εὐδοκίμως εἰς τοὺς προκηρυσσομένους ἐν Κωνσταντινουπόλει συναγωνισμούς.

Ἄλλ' ἐν ᾧ τοιαῦτα εἶνε τὰ ἐν τῷ μικροβιολογικῷ ἐργαστηρίῳ ἐπιτυγχανόμενα, οἱ ἐν αὐτῷ νῦν ἐργαζόμενοι μόλις δύνανται νά κινηθῶσιν ἐν ταῖς ὀλίγαις ἰσχυραῖς δωματίαις τοῦ Χημείου, ἐν

οἷς ξενίζονται οὐκ ἄνευ δικαίων ἐν μέρει παραπόνων τοῦ κ. Χρηστομάνου, ὅστις ὁμοίως δικαιούται νάξιαι τὴν ἐπέκτασιν τοῦ διευθυνομένου ὑπ' αὐτοῦ ἐργαστηρίου εἰς ὅλον τὸν χώρον τοῦ οἰκείου κτιρίου.

Τέλος δὲ τὰς αὐτὰς ἔχουσιν ἀνάγκας καὶ τὸ Φαρμακολογικὸν ἐργαστήριον καὶ τὸ Τοξικολογικὸν καὶ ἰατροδικαστικὸν καὶ τὸ Ἐγχειρητικὸν καὶ τὸ Παθολογικὸν ἀνατομεῖον. Εἰς τοὺς ἀξιοτίμους αὐτῶν διευθυντὰς, τοὺς ἐγκρίτους συναδέλφους κ. Ν. Καλλικούνην, Γ. Βάραν, Ε. Καλλιωντζήν καὶ Ν. Πεζόπουλον, ἐργαζομένους μετὰ ζήλου πολλοῦ καὶ ἐπιμελείας ἄκρας, θὰ παρεῖχε νέον στάδιον ἐνεργείας ἢ οἰκοδόμησις εὐρυτέρων καὶ πρὸς τὰς εἰδικὰς αὐτῶν ἀνάγκας ἐκτισμένων ἐργαστηρίων.

Τοιαῦτα, μεγάλα, ὡς πάντες συνορῶσιν, εἶνε τὰ κενὰ, ἅτινα πρέπει πάντως νὰ πληρώσωμεν, ὅπως ἀποκαταστήσωμεν πλήρη καὶ οἷαν ἐμπρέπει τὴν σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης παρ' ἡμῖν. Ἡ ἀνάγκη δὲ αὕτη ἀπὸ ἐτῶν εἶχε γείνει αἰσθητὴ τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸ Ἀνατομεῖον καὶ τὸ Φυσιολογεῖον, καὶ τρεῖς ἔδη τῶν προκατόχων μου ἐνδελειχῶς μεριμνήσαντες περὶ τῆς ἀναπληρώσεως τῆς ἀνάγκης ταύτης ἐργάσθησαν, ὅπως εὕρωσι κατάλληλον χώρον πρὸς οἰκοδόμησιν νέων καταλλήλων κτιρίων. Τέλος δὲ μετὰ ματαιωθείσας ἄλλας ἀποπειράς ὁ προκατόχος μου κ. Κούταξιας προέβη εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἀσωμάτων ἢ Πετράκη χάριν παραχωρήσεως εὐρέος χώρου ἐν τῇ περιοχῇ ὅπου κεῖται τὸ Ἀρεταίειον καὶ τὸ Αἰγινήτειον καὶ τὸ γῆπεδον τὸ ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ κ. Κούταξίου χάριν οἰκοδομήσεως Μαιευτηρίου μεταβιβάσθην δωρεάν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ὑπὸ ἐπιτροπείας συστάσης ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἀληθινοῦς πριγκιπίσσης Ἀλεξάνδρας καὶ προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν. Ἄλλ' αἱ διαπραγματεύσεις ἐκεῖναι δὲν εἶχον φθάσει δυστυχῶς εἰς αἴσιον ἀποτέλεσμα, ὅτε ἀνέλαβον τὴν πρυτανείαν.

Ἀναλαβὼν δ' αὐτὴν ὑπέλαβον τῶν πρώτων μου καθηκόντων

τὴν πλήρωσιν τῆς ἀνάγκης ταύτης καὶ μετὰ πολλὰς ζήτησεις πρὸς εὕρεσιν ἄλλων μεγάλων γηπέδων, ἀποβάσας δι' ἓνα ἢ δι' ἄλλον λόγον ματαιάς, ὡς καὶ αἱ τῶν προκατόχων μου, ἐπελήφθη καὶ πάλιν τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς μονῆς καὶ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου. Ἐπιδιώξας δὲ τὰς διαπραγματεύσεις ταύτας μετὰ πολλῆς ἐπιμονῆς, ἣν ἐνεθάρρυνε τοῦτο μὲν ἡ ἐμπροθύμως γνώμη τῆς Συγκλήτου, τοῦτο δὲ ἡ προθυμία τοῦ τε ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ τοῦ μητροπολίτου, ἠδυνήθη τέλος νὰ φθάσω εἰς εὐάρεστον ἀποτέλεσμα. Καὶ ὅτ' ἐπὶ τὸ εἰρημένον ἡγουμενοσυμβούλιον παρεχώρησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἐν θέσει Γουδῆ, παρὰ τὸ ἐκκλησιόριον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ καὶ παραπλευρῶς τοῦ Νοσοκομείου τῶν παιδῶν μέγα γῆπεδον πύχτων 45166.37, ὅπερ μετὰ τῶν διατεμνουσῶν αὐτὸ δημοτικῶν ὁδῶν, αἵτινες διὰ κατάλληλου συνεννοήσεως τῆς πρυτανείας καὶ τῆς Συγκλήτου μετὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς δύνανται νὰ καταργηθῶσιν, ὅπως μὴ διακόπτηται ἀναίτιως τὸ ἐνιαεῖον τοῦ πανεπιστημιακοῦ γηπέδου, ἀνέρχεται ἐν ὅλῳ εἰς πύχτες 76701. Ἀπέναντι δὲ τῆς δωρεᾶς ταύτης ἐδέχθη τὸ Πανεπιστήμιον νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν ἐφ' ἀπαξ ὑπὲρ λειτουργίας τῆς Ἱερατικῆς σχολῆς τὸ ποσὸν ὁρ. 45166.27. Ἡ δὲ σύμβασις αὕτη, ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Συγκλήτου καὶ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν καὶ ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ἐκυρώθη διὰ Β. Διατάγματος τῆς 30 Ἰουνίου 1905, τῆ δὲ 12 Αὐγούστου ὑπεγράφησαν τὰ οἰκεία συμβόλαια καὶ κατετέθη τὸ χρῆμα ὑπὲρ τῆς Ἱερατικῆς σχολῆς, περιελθόντος οὕτω τοῦ χώρου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἄλλην παραχώρησιν ἐφάνη πρόθυμον τῆ παρακλήσει μου τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον, ἀποδεχθὲν κατ' ἀρχὴν, ὅπως καὶ ἐτέραν ἔκτασιν ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ παραχωρήσῃ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐφάνη δὲ καὶ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης ὁμοίως πρόθυμος νὰ συναίνεσῃ εἰς τοῦτο. Διὸ ἀπηύθυνα τῆ 29 Αὐγούστου 1905, συναινούσης τῆς Συγκλήτου, τὴν περὶ τῆς νέας ταύ-

της παραχωρήσεως 28913 πήγερων μετὰ σχεδίου τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Πανεπιστημίου αἰτήσιν εἰς τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον. Εἰς δὲ τὸν ἐμὸν διάδογον ἐναπόκειται νὰ συμπληρώσῃ τὰ πραχθέντα.

Εἶνε περιττὸν νὰ ἐξάρω τὴν προθυμίαν καὶ φιλομουσίαν, ἣν ἐπέδειξαν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ ἅγιος ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἀσωμάτων κ. Καλλιόπιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ συναπαρτιζόμενοι τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον, ὡς καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην, ἐνθαρρύναντα τοὺς διοικοῦντας τὰ τῆς μονῆς εἰς τὴν γενναίαν αὐτῶν ἀπόφασιν. Ἡ σεβασμία μονὴ Ἀσωμάτων διὰ τῶν πολλῶν αὐτῆς ὁμοίων δωρεῶν εἰς ἐπὶ ἐλαχίστω τιμῆματι ἐκποιήσεων γαιῶν ἀνεδείχθη καὶ ἄλλοτ' εὐεργετικὴ πρὸς τε τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν πολιτείαν, καὶ ἡ ἱστορία τῶν τοιούτων αὐτῆς γενναίων δωρεῶν ἐνθυμίζει τὰς ἀρίστους τῶν σελιδῶν, ἐν αἷς βλέπομεν τὴν ἐκκλησίαν πρωτοστατοῦσαν ἐν τῇ προαγωγῇ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων καὶ εὐλογοῦσαν αὐτά.

Κέκτηται λοιπὸν νῦν τὸ Πανεπιστήμιον εὐρυχωρότατον γῆπεδον, ἔτι μᾶλλον ἐπεκταθησόμενον προσεχῶς, καθ' ὃ δικαιούμεθα νὰ ἐλπίσωμεν, γῆπεδον τὸ γε νῦν ἔχον ἔκτασιν ἐξαπλασίαν τοῦ χώρου ὃν κατέχει τὸ κεντρικὸν τόδε κτίριον τοῦ Πανεπιστημίου, συνιστάμενον ἐκ πήγερων τετραγωνικῶν 7608. Ἐν αὐτῷ δύνανται νὰ οἰκοδομηθῶσιν οὐ μόνον ἰατρικὰ κτίρια σύμφωνα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς σήμερον καὶ τοῦ προσεχοῦς τοῦλάχιστον μέλλοντος καὶ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης, βραδύτερον δὲ καὶ ἴδιαι κλινικαὶ ὅλως ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τοῦ Δημοτικοῦ νοσοκομείου, καὶ Παλαιοντολογικὸν μουσεῖον, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ ποθεῖ τὸ πρῶτον ἐν τῷ κόσμῳ ἐνεκα τοῦ πλήθους καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν παλαιοντολογικῶν θησαυρῶν τῆς ἡμετέρας χώρας.

Ἄλλὰ πῶς καὶ δια τίνων πόρων θὰ οἰκοδομηθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ ἰατρικὰ ἐργαστήρια; Εὐθύς ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν ἐμῶν ἐνεργειῶν περὶ εὐρέσεως τοῦ καταλλήλου γῆπεδου πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν ἰατρικῶν κτιρίων ἐξέθηκα εἰς τὴν ἀκαδημαϊκὴν Σύγ-

κλητον τὸ ἐμὸν σχέδιον περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν πρὸς τοῦτο πόρων. Προέτεινα δὴλα δὴ τὴν πώλησιν τοῦ μεγάλου καὶ νῦν ἀγῶνου ἐκ 6287 πήγερων τετραγώνου τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ περιλαμβάνοντος νῦν τὴν Ἀστυκλινικὴν, τὸ Ὀρυκτολογικὸν καὶ παλαιοντολογικὸν μουσεῖον, τὸ Φαρμακευτικὸν ἐργαστήριον, τὴν Νομικὴν σχολὴν, τὸ Ἀνατομεῖον καὶ τὸ Παθολογικὸν Ἀνατομεῖον. Καὶ ἡ μὲν Νομικὴ σχολὴ μετὰ τῶν αὐτῶν διαστάσεων θὰ ἠδύνατο νὰ μετατεθῆ εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐγγύς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ εἰς αὐτὸ ἐκ τῆς κληρονομίας Παπαδάκη ἀνηκούσης οἰκίας, ἡ αὐτὴ δὲ οἰκία ἀνακτιζομένη τριώροφος θὰ ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ τὴν Ἀστυκλινικὴν, πολὺ εὐρυτέραν τῆς νῦν, τὸ Ὀρυκτολογικὸν καὶ τὸ Παλαιοντολογικὸν μουσεῖον, τοῦλάχιστον προσωρινῶς, καὶ τέλος τὴν Ἀκαδημαϊκὴν λέσχην, περὶ ἧς κατωτέρω. Καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ νεοῦ τοῦτου μεγάλου γωνιαίου κτιρίου θάπητοντο περίπου τριακασίαι χιλιάδες δραχμῶν, διὰ δὲ τὴν κτίσιν τριῶν μεγάλων ἰατρικῶν κτιρίων ἐν τῷ νέῳ ἡμῶν μεγάλῳ γῆπεδῳ, περιλαμβανόντων τὸ Ἀνατομεῖον, τὸ Φυσιολογεῖον, τὸ Παθολογικὸν ἀνατομεῖον, τὸ Ἰατροδικαστικὸν ἐργαστήριον καὶ τὸ Μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον θὰ ἤρκει δαπάνη τὸ πολὺ ἐνός ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Συνυπολογίζω δ' εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ τοὺς τόκους ἀνοικτοῦ ἐπὶ ὑποθήκη λογαριασμοῦ, ἐξ οὗ θάπετύρομεν ἀνάλογα ποσὰ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διετίας περίπου ἣν θάπηται ἡ σύγχρονος ἀπάντων τῶν κτιρίων οἰκοδόμησις. Ὑπολαμβάνω δὲ τὸ τοιοῦτο συμφέρον, ὅπως μὴ ἀναγκασθῶμεν νὰ ἐκποιήσωμεν τὸ μέγα τετράγωνον ἀμέσως, καὶ ἂν δὲν εὐρεθῆ ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς τὸ προσῆκον τμήμα. Θὰ εἶχομεν λοιπὸν ἐν συνόλῳ ἀνάγκην ἐνός περίπου ἑκατομμυρίου καὶ τριακασίων χιλιάδων δραχμῶν. Ἄλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ δαπανηθῆ εὐκόλως ἄνευ ἐπιβαρύνσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐκ τῶν πόρων τῆς πωλήσεως τοῦ μεγάλου τετραγώνου, αὐδὲν νῦν ἀποφέροντος, ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Πανεπιστημίου μεγάλου γῆπεδου, δι' ὃ εἶχομεν ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας προσφορὰν μέχρις

ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδων δραχμῶν, καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου χρεωλυτικῆς δικαίου ἐπὶ τοῦ κληροδοτήματος Παπαδάκη, ἀντιπροσωπευμένου ὑπὸ τῆς αὐξήσεως τῶν εἰσοδημάτων τῆς γωνιαίας οἰκίας αὐτοῦ. Αὕτη ἀποφέρει σήμερον μόνον δρα. 10380 ἑτησίως ἐξ ἐνοικίου τοῦ Γενικοῦ λογιστηρίου Ἄλλα μεταρρυθμιζομένη, καθ' ἃ εἶπον, οὐ μόνον θὰ στεγάσῃ τὰ πανεπιστημιακὰ ἐκεῖνα παραρτήματα, περὶ ὧν ἔγεινε λόγος ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ θὰ δύναται νὰ ἀποφέρῃ δραχμὰς μὲν ὀκτακισχιλίας ὡς ἐνοίκιον τῆς Ἀκαδημαϊκῆς λέσχης, δραχμὰς δ' ἑξακισχιλίας ὡς ἐνοίκιον τῆς Ἀστυκλινικῆς, ἀποτινόμενον ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ὅπερ δὲν εἶνε δίκαιον νὰ ἐξακολουθῇ βαρύνον τὸ Πανεπιστήμιον διὰ τοῦ ἐνοικίου ἰδρύματος μᾶλλον τὸ Δημόσιον ἐνδιαφέροντος ἢ τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐλαχίστην λοιπὸν θὰ ἐπέφερε ζημίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον ἢ δαπάνη 300000 δραχμῶν πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ πεπαλαιωμένου τούτου κτιρίου, ὅπερ θὰ ἐκάλλυνε μὲν ἀνακτιζόμενον τὴν πανεπιστημιακὴν συνοικίαν, πολλὰς δὲ θὰ ἐπλήρου πανεπιστημιακὰς ἀνάγκας.

Ἡ δὲ Σύγκλητος, εἰς τὴν ὑπέβαλον τὰς τριαύτας σκέψεις, δὲν παρέστη μὲν ἀνάγκη νὰ συζητήσῃ αὐτὰς ἐν ταῖς λεπτομερείαις, ἀλλὰ δὲν ἐφάνη ἐν τῷ συνόλῳ ἀποστέργουσα κατ' ἀρχὴν τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τιοῦτου σχεδίου λύσιν τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος τῶν ἱατρικῶν ἐργαστηρίων, οὐ πᾶσ' ἀναβολὴ ἐπιφέρει μεγάλην ζημίαν τῶν καλῶς ἐννοουμένων συμφερόντων τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς γοητείας τῆς ἱατρικῆς σχολῆς. Ὅσοῦτον δὲ μᾶλλον τελεσφόρον ἐπιμένω νὰ θεωρῶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου σχεδίου, καθ' ἕσπον δὲ αὐτοῦ οὐ μόνον αἱ ἀνάγκαι τῆς ἱατρικῆς σχολῆς πληροῦνται, ἀλλὰ καὶ περὶ καλλιτέρου καταστήματος τῆς Ἀστυκλινικῆς γίνεται μέριμνα, τοῦθ' ὅπερ εἶνε τῶν ἀπαιτήτων ἔρων πρὸς βελτίονα διαρρυθμίσιν καὶ ἀνύψωσιν τῶν κατ' αὐτὴν, καὶ οἶκημα ἐξοικονομεῖται ἀξιοπρεπὲς πρὸς τοποθέτησιν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς λέσχης, ἥς τὴν ἰδρύσιν ὑπολαμβάνω οὐ μόνον ἀναγκασιότατην, ἀλλὰ καὶ ὄριμον πλέον, καθ' ἃ θέλω ἐκθέσει κατωτέρω.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ πραχθέντα καὶ μελετηθέντα ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας περὶ τῶν ἱατρικῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὰ οἰκοδομῶν. Ἐν τούτοις δ' ἢ εἰς τὴν ἀνω ἑρῶρον τοῦ κεντρικοῦ καταστήματος τοῦ Πανεπιστημίου ἀναβίβασις τῶν γραφείων τῆς πρυτανείας καὶ τῆς Συγκλήτου, ἣν κατέστησε δυνατὴν ἡ μεταφορὰ τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης εἰς τὸ νέον Βαλλιάνειον κτίριον, ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ἐν τῷ κάτω ἑρῶρι οὐ μόνον χῶρον πρὸς ἀνετωτέραν καὶ εὐπρεπεστέραν διαρρυθμίσιν τῶν λοιπῶν γραφείων, τοῦ ἐντευκτηρίου τῶν καθηγητῶν καὶ νέας αἰθούσης διὰ τὰς συνεδρίας τῶν σχολῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐγκατάστασιν δύο τοῦλάχιστον τῶν φροντιστηρίων, τοῦ μαθηματικοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ. Καὶ ἄλλως δὲ τὸ ἱστορικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν φροντιστήριον ἤρχιστε λειτουργοῦν κανονικώτερον, εἰσαχθεῖσθε τῆς διδασκαλίας διὰ προβολῆς φωτεινῶν εἰκόνων, περὶ ἧς ἤδη ἐπὶ τοῦ προκатоῦ μου κατὰ πρότασιν τῶν ἀρμοδίων καθηγητῶν εἶχον ψηφισθῆ αἱ οἰκεῖαι πιστώσεις, καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας συντελεσθείσης προσθήκης ἰδίου βοηθοῦ τοῦ φροντιστηρίου τούτου. Καὶ εἰς γενναιοτέρας δ' ἐνεργείας προέβημεν παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας, ὅπερ, ὑπουργοῦντος τοῦ κ. Λομβάρδου, εἶχεν ἀποδεχθῆ τὴν ὑποβολὴν Β. Διατάγματος, δι' οὗ ἐχορηγοῦντο οἱ ἀναγκαῖοι πόροι χάριν ἐκδρομῶν καὶ ἀποδημιῶν τῶν φοιτητῶν τοῦ φροντιστηρίου καὶ τελειοφοίτων τῆς φιλολογίας εἰς τοὺς ἱστορικοὺς καὶ ἀρχαιολογικοὺς τόπους τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν καὶ τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν ἀρμοδίων καθηγητῶν. Καὶ ἐμαπαίωσαν μὲν αἱ ἐπελθοῦσαι ἐπανειλημμέναι πολιτικαὶ μεταβολαὶ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν τῶσ' ἐνεργηθέντων, ἀλλὰ δὲν ἀμφισβάλλω, ὅτι ὁ ἐμὸς διάδοχος, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν δυσπολόγιστον ὠφέλειαν, ἣτις ἤθελε προσγείνει εἰς τοὺς μέλλοντας λειτουργοὺς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐκ τῶν τιοῦτων ἐκδρομῶν καὶ ἀποδημιῶν, θέλει ἐπαναλάβει τὴν περὶ τοῦ προκειμένου συνεννόησιν μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Ἀφ' ἐτέρου δ' ἐπερατώθη ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας ἡ οἰκοδό-

μησις τοῦ δαπάναις τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐπὶ τοῦ ὀπι-
σθεν τοῦ Χημείου γηπέδου κτισθέντος Ἀκαδημαϊκοῦ γυμναστη-
ρίου, καὶ μόνον διὰ τυπικὰς τινὰς δυσκολίας κατὰ τὴν παράλει-
ψιν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς διορισθείσης ἐπιτροπείας δὲν εἶχε τὸ νέον τοῦτο
παράρτημα τοῦ Πανεπιστημίου παραδοθῆ εἰς ἡμᾶς, ἕτε κατέθηκα
τὴν ἀρχήν.

Ἀλλὰ καὶ τῆς προσθήκης ἄλλου παραρτήματος τοῦ Πανεπι-
στημίου εἰς τὰ προϋπάρχοντα ἐπέθησαν αἱ βάσεις. Εἶνε δὲ τοῦτο
τὸ ὑπὸ τοῦ μεγατίμου χορηγοῦ κ. Γρηγορίου Μαρασλή ἐν τῷ
Παλαιῷ Φαλήρῳ ἰδρυθὲν Ἐνυδρεῖον. Καὶ ὁ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν
καθηγητῶν τῆς βοτανικῆς καὶ τῆς ζωολογίας, ἕπως ἐν αὐτῷ γί-
νωνται ἀσκήσεις τῶν φοιτῶντων εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα περὶ τὰ
ἐνάλια φυτὰ καὶ ζῶα, ἐρωτηθεὶς ὁ χορηγὸς οὐ μόνον τοῦτο ἐνέκρι-
νεν, ἀλλὰ καὶ ἐφάνη πρόθυμος πρὸς συγκατανομήν εἰς τὴν μετα-
τροπὴν τοῦ ἰδρυμάτος τούτου σὺν τῷ χρόνῳ εἰς παράρτημα τοῦ
Πανεπιστημίου. Διὸ κατηρτίσθη μὲν ἐγκρίσει τῆς Συγκλήτου εἰ-
δικὸς τῶν ἀσκήσεων τούτων κανονισμὸς, ἔγειναν δὲ τὰναγκαῖα
διαβήματα παρὰ τῇ Ζωολογικῇ ἐπιτροπείᾳ, ἀφ' ἧς ἐξέρχεται τὸ
Ἐνυδρεῖον ὡς πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ μέρος, ἕπως τοῦτο
ἐξαρτηθῆ ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐλπίζω δὲ, ὅτι ὁ διάδοχός
μου θέλει φροντίσει περὶ τῶν περαιτέρω.

Ἐν ᾧ δὲ οὕτως ἡμεῖς διὰ παντός τρόπου καὶ μετὰ ζήλου πε-
ρισσοῦ ἐμεριμνῶμεν περὶ ἐπεκτάσεως τῆς φροντιστηριακῆς διδα-
σκαλίας καὶ τελειοποιήσεως τῶν ἐργαστηρίων, ἀλλὰ αἰφνης ἐφάνη
περὶ αὐτῶν σκεπτομένη πρὸς μεγάλην ἡμῶν κατάπληξιν ἡ πολι-
τεία. Καὶ ὁ, παρασκευαζομένου τοῦ εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβληθη-
σομένου προϋπολογισμοῦ τοῦ λήγοντος ἔτους, ἐμάθομεν οὐκ ἄνευ
ἀπορίας, ὅτι εἶχεν ἀποφασισθῆ ἡ κατάργησις τῶν ἐργαστηρίων
καὶ φροντιστηρίων, διότι τοῦτο αὐτόχρημα ἐσήμαινεν ἡ μελετη-
θεῖσα παῦσις τῶν ἐπιμελητῶν καὶ ἡ περικοπὴ τῶν γλίσχρων ἐπι-
μισθίων τῶν φροντιστηριακῶς διδασκόντων καθηγητῶν. Ἐμελε-
τῶντο δὲ ταῦτα ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, ἐν ᾧ ταυτοχρό-

νως τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης προει-
δοποιήσεως ἀνεκοίνωσεν εἰς ἡμᾶς τὸν Μάρτιον ἔγγραφον καθ' ὃ
ἕνεκα τῆς συστάσεως ἐν Ἀθήναις ἰδιωτικοῦ Μαιευτηρίου κατηρ-
γεῖτο τὸ δημόσιον Μαιευτήριον χάριν οἰκονομίας.

Καὶ ἡ μὲν ἐπὶ μεγάλη ζημίᾳ τῆς διδασκαλίας τῆς μαιευτι-
κῆς κατάργησις τοῦ Μαιευτηρίου, ἐφ' ἣ ὑπεβάλομεν ἐν τάχει
τὰς προσηκούσας παραστάσεις τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς καὶ τῆς
Συγκλήτου, ἀπημύνη εὐτυχῶς. Τὸ δὲ ἄκουσμα περὶ τῆς καταρ-
γήσεως τῶν ἐργαστηρίων καὶ φροντιστηρίων εὐλόγως ἤρχισεν
ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1903 ταραττον τὰ μέγιστα τὴν τε πρυτα-
νεῖαν καὶ τὴν Σύγκλητον καὶ τὰς δύο κυρίως ἐνδιαφερομένους σχο-
λάς, τὴν Ἰατρικὴν καὶ τὴν τῶν Φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπι-
στημῶν. Καὶ προέβην μὲν ἐγὼ ἐπανεληλυμένως πρὸς τὸν Ὑπουργὸν
τῆς Παιδείας κ. Καραπάνον εἰς παραστάσεις περὶ τούτων, διεδί-
δατα δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὰ σχετικὰ ὑπαμνήματα τῶν δύο σχο-
λῶν καὶ τὰς περὶ τῶν μελετωμένων ἐνστάσεις τῆς Συγκλήτου,
αἵτινες ἀνεφέροντο καὶ εἰς ἄλλην παρασκευαζομένην περιστολὴν
τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῆς ἐλαττώ-
σεως τῶν ἐν τοῖς γραφείοις αὐτοῦ ὑπηρετούντων ὑπαλλήλων.

Ἡ πρυτανεῖα διὰ τῶν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὑποβληθέντων ἐγ-
γράφων δὲν περιορίσθη καταδεικνύουσα τὰς μεγάλας ζημίας, ἀς
ἡ ἐφαρμογὴ τοιούτων μέτρων θὰ ἐπέφερεν εἰς τὴν κανονικὴν μετά-
δοσιν ἀριτίας διδασκαλίας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τακτικὴν διεξαγωγὴν
τῆς πανεπιστημιακῆς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ καὶ παρέστησε μετὰ σθένους
εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, ὅτι τοιαῦτά τινα ἐπιχειροῦσα ἡ πολιτεία
δὲν θὰ ἐφήρμοζεν εἰλικρινῶς τὸν νόμον περὶ ἐκπαιδευτικῶν τε-
λῶν, ἀφ' οὗ, ὡς ἐκ τῶν ὑφ' ἡμῶν συνταχθέντων καὶ εἰς τὸ
Ὑπουργεῖον ὑποβληθέντων πινάκων ἀποδεικνύεται, τῷ μὲν 1901
τὸ Δημόσιον εἶχε περίσσευμα ἐκ τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν περί-
που ἔρ. 38000, τῷ 1902 ἔρ. 11000 καὶ τῷ 1903 ἔρ. 45000.

Ἄντι δὲ τῆς τοιαύτης κολούσεως τῆς λειτουργίας τοῦ Πανε-
πιστημίου ὅλως ἀντίθετα προσδοκῶντες δικαίως καὶ ἀξιοῦντες

παρὰ τῆς πολιτείας πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ Πανεπιστημίου τούτου καὶ πανδιδακτηρίου τῶν ἐπιστημῶν, ἐθαρρήσαμεν νὰ υποβάλωμεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας νομοθετήματα, ὧν ἢ εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβολὴ καὶ ὑπ' αὐτῆς κύρωσις ἐμελλον μεγάλως νὰ ὑψώσῃ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Ὑπῆρξαν δὲ ταῦτα α') τὸ περὶ διδακτορικῶν ἐξετάσεων ἐν ταῖς σχολαῖς τοῦ Πανεπιστημίου (Ἴδε Παράρτημα ἀρ. 1 - 4). β') τὸ περὶ εἰσιτηρίων ἐξετάσεων (Ἴδε Παράρτημα ἀρ. 5) καὶ γ') τὸ περὶ ἀκαδημαϊκῆς Λέσχης (Ἴδε Παράρτημα ἀρ. 6).

Καὶ τὸ μὲν νομοσχέδιον περὶ μεταρρυθμίσεως τῶν διδακτορικῶν ἐξετάσεων ὑπῆρξε καρπὸς μακρῶν μελετῶν τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς, κρινάσης ἀναγκαίαν τὴν προσθήκην ἐνὸς ἔτι ἔτους φοιτήσεως καὶ τὴν καταλληλοτέραν κατὰ τὰ ἐν ἔλω ἐξ ἔτη τῶν ἰατρικῶν σπουδῶν κατανομήν τῶν μαθημάτων καὶ κατάταξιν τῶν ἐξετάσεων. Τὰς ἀποφάσεις ταύτας τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς περιβαλοῦσα διὰ τοῦ κύρους αὐτῆς ἡ Σύγκλητος ἀνέθηκεν εἰς ἐμέ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ δύο νομικῶν ἐκ τῶν συγκλητικῶν τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν εἰς καθολικώτερον νομοσχέδιον, ἐν ᾧ συμπεριελήφθησαν καὶ αἱ προγενέστεραι ἀποφάσεις τῶν λοιπῶν σχολῶν περὶ ἐξετάσεων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ περὶ ἐκπαιδευτικῶν τελῶν καθεστῶτα. Ἐπι δὲ περισσότερον διευκολύνοντες τὰς προμελέτας τοῦ Ὑπουργείου παρσκευάσαμεν καὶ σχέδια ἐκτελεστικῶν τοῦ νομοθετήματος τούτου Διαταγμάτων, ἐν' ἧρτία ἀποβῆ ἡ ἐργασία καὶ τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται ἄνευ περικιτέρων ἀναβολῶν νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὴν Βουλὴν.

Τοῦτ' αὐτὸ δὲ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ περὶ τοῦ ὑποβληθέντος νομοσχεδίου περὶ εἰσιτηρίων ἐξετάσεων τῶν ἐπιεικῶν νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπερ ἐγκρίσει τῆς Συγκλήτου συνέταξά ἐπὶ τῆ βάσει ἐκθέσεως, ἣν μετ' ἄλλων συναδέλφων καθηγητῶν, συνεπιθεωρησάντων ἐν ἔτει 1891 τὰ γυμνάσια Ἀθηνῶν, εἴχομεν ὑποβάλει τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας.

Τὸ δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑποβληθὲν νομοσχέ-

διον περὶ Ἀκαδημαϊκῆς λέσχης κατ' ἀνακοίνωσίν μου πρὸς τὴν Σύγκλητον, ἐπιτρέψασαν τοῦτο κατ' ἀρχὴν, κατήρτισα ἐμμένων εἰς γνώμας, ἄς τὸ πρῶτον τῷ 1887 καὶ ἐπανειλημμένως ἔπειτα ἐξέθηκα διὰ τοῦ τύπου. Λέσχης ἰδρυομένης ὑπὸ φοιτητῶν, ἐχούσης τύπον συλλόγου καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων διοικουμένης ἀπόπειραι ἔγειναν καὶ πρότερον, ἀλλὰ δὲν ἤργησε νὰ ἐπακολουθήσῃ τὸ ναυάγιον. Ἐδικαιώθη λοιπὸν ἡ ἐμὴ γνώμη, ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς φοιτητικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς ἀπαιτεῖται κέντρον ἔχον ἐπίσημον τύπον καθιδρύματος ἀκαδημαϊκοῦ, συντηρουμένου μὲν διὰ συμβολῶν τῶν φοιτητῶν, ἀλλὰ διοικουμένου ὑπ' αὐτῆς τῆς Συγκλήτου. Ἡ τοιαύτη Ἀκαδημαϊκὴ λέσχη, ἐγκαθιδρυμένη ἐν κτιρίῳ εὐρυτάτῳ, εὐαέρῳ, πολυφώτῳ καὶ θερμῷ, δὲν ἔα ἦτο μόνον λαμπρὸν κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡμερησίας ἀναπαύσεως καὶ κατὰ τὰς μακρὰς νύκτας ἐντευκτήριον τῶν φοιτητῶν, ἔχον πλούσιον ἀναγνωστήριον ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ἐλληνικῶν καὶ ξένων, καὶ προχείρων ἐπιστημονικῶν καὶ λογοτεχνικῶν βιβλίων κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐν Βυρτσβούργῳ Ἀρμανίας καὶ τοῦ ἐν Γένη πανεπιστημιακοῦ ἀναγνωστηρίου. Ἡ Ἀκαδημαϊκὴ λέσχη θὰ ἦτο καὶ τὸ διδασκῆριον, ἐν ᾧ θὰ συνεπληροῦτο ἡ πανεπιστημιακὴ παιδείσις διὰ τῆς διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν καὶ ἐλευθερίων μαθημάτων, μουσικῆς, τενογραφίας, φωτογραφικῆς καὶ ἄλλων. Νυκτερινὰ δὲ διαλέξεις τῶν καθηγητῶν καὶ ὑφηγητῶν, ἀρχαιολογικαὶ καὶ ἱστορικαὶ ἐκδρομαὶ ἀφορμώμεναι ἀπὸ τῆς λέσχης ταύτης, θὰ ἐκορύφονον τὴν χρησιμότητ' αὐτῆς. Ἴσως δὲ θὰ ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ ἡ Ἀκαδημαϊκὴ αὕτη λέσχη καὶ αἰθουσαν κοινῆς τραπέζης φοιτητῶν, ἕως παρίστατο ἡ ἀνάγκη καὶ καθίστατο δυνατὴ ἡ ἰδρυσις ἰδίου ἀκαδημαϊκοῦ συσσιτίου. Ὡς πρότυπον δὲ τοιοῦτου συσσιτίου θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ τὸ Conviat τῆς Λειψίας, οὗ τὸν ἀξιόλογον ὄργανισμὸν ἔλαβον προθύμως ζητήσας παρὰ τοῦ συναδέλφου διευθυντοῦ κ. Πείηζο, καθηγητοῦ τῆς θεολογίας.

Τοιαύτη Ἀκαδημαϊκὴ λέσχη οὐ μόνον θὰ πετέλει συνεκτικὸν

δυσμὸν μεταξύ τῶν ἐκ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν πατρίδων προεργασμένων φοιτητῶν, ἀλλὰ καὶ ἢ ἐπέφερε προσπέλασιν μεταξύ αὐτῶν καὶ τῶν διδασκόντων, ἧς δυσυπολόγιστα ἔμελλον νὰ εἶνε τὰ ὠφελήματα. Ἐκ τοιοῦτου καθιδρύματος ἔμελλε νὰ εἰσδύη εἰς αὐτὰ τὰ σπλάγγνα τῶν φοιτητῶν πνοὴ εὐμουσίας καὶ φρονηματοῦ καὶ ὑψηλοτέρας ἀγωγῆς, ἣτις ἢ ἦτο εὐεργετικὴ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος. Θὰ ἦτο κατὰ ταῦτα συμπλήρωμα τοῦ Πανεπιστημίου ἀναγκαῖον, οὗ τὰς τύχας μόνον οἱ διοικοῦντες τὰ τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἰδρύματος θὰ ἐδικαιοῦντο καὶ ἢ ἠδύναντο νὰ διευθύνωσιν. Οἱ δὲ φοιτηταί, ἀπεκδεχόμενοι τὰ ἐκ τοιαύτης λέσχης εὐεργετήματα, ὄφειλον νὰ δειχθῶσι πρόθυμοι νὰ συντελέσωσι διὰ πάσης θυσίας εἰς τὴν παροχὴν τῶν πόρων πρὸς συντήρησιν αὐτῆς. Καὶ ὅμως ἡ θυσία, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐμοῦ σχεδίου, εἶνε πᾶν μικρά, ἡ προσθήκη πέντε μόνον δραχμῶν καθ' ἕκαστον ἐξάμηνον, εἰσφορά τακτικὴ καὶ ἐπιβεβλημένη ἀνεξαιρέτως εἰς πάντας, θεσπιζομένη ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ εἰσπραττομένη σὺν τῷ παραβόλῳ τῶν ἐξαμηνιαίων ἐγγραφῶν. Δέκα δραχμαὶ κατ' ἔτος ἀντὶ τσοῦτων εὐκολιῶν καὶ εὐεργετημάτων θὰ ἦσαν ποσὸν οὐδαμινὸν ἀληθῶς, ἔταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι ἑκατοντάδες δὲκα δραχμῶν ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ μιᾶς ξένης γλώσσης τὴν κατ' ἰδίαν διδασκαλίαν. Διὰ ταῦτα δὲ πάντα βραχὺν χρόνον μετὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ χειμερινοῦ ἐξαμήνου ἐπιτροπεῖα φοιτητῶν ἔλθοῦσα πρὸς με ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ φοιτητικὴ νεολαία ἦτο πρόθυμος νὰ υποβληθῆ εἰς τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν, ἂν ἐπετυγχάνετο ἡ ἵδρυσις Ἀκαδημαϊκῆς λέσχης. Ἐγὼ δὲ, ὑπομνήσας τοὺς προσελθόντας, ὅτι τῶν τοιούτων πόθων ἔχομαι ἀπὸ ἐτῶν μακρῶν, ὑπέδειξα, ὅτι πρέπει νὰ ἐμπιστευθῶσιν εἰς τὰς ἐμὰς ἐνεργείας. Πράγματι δὲ ἡρξάμην συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Λομβάρδου καὶ τοῦ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Θεοτόκη ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ εἶρον τὴν Κυβέρνησιν κατ' ἀρχὴν πρόθυμον νὰ μελετήσῃ τὰς ἐμὰς προτάσεις χάριν ὑποβολῆς εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ οἰκείου νομοσχεδίου, ἕπερ μὴ ἀποκνήσας μετὰ

τὴν ἐπελθοῦσαν πολιτικὴν μεταβολὴν ὑπέβαλον εἰς τὸν νέον ὑπουργὸν τῆς Παιδείας κ. Καραπάνον.

Ὁ ἀπροσδόκητος θάνατος τοῦ προέδρου τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης Θεοδώρου Δηλιγιάννη, οὗ τὴν στυγερὰν δολοφονίαν ἀπετροπιάσθη τὸ Πανεπιστήμιον μετὰ σύμπαντος τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα εἰς αὐτὸν ὑπουργικὴ μεταβολὴ δὲν ἐπέτρεψαν νὰ μελετηθῶσι καὶ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν τὰ προταθέντα ὑπ' ἡμῶν νομοθετικὰ μέτρα. Καὶ ἐκφράζομεν μὲν ἐκ καθήκοντος τὰς ἡμετέρας εὐχαριστίας εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κ. Ῥάλλη, τρίτην ταύτην ἐντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἐμῆς πρυτανείας, ἔτι, εἰσακουθεισῶν τῶν ἡμετέρων παραστάσεων, οὐδεμίαν ἐπῆλθε μεταβολὴ εἰς τὰ τῆς πανεπιστημιακῆς ὑπαλληλίας καὶ εἰς τὰ τῶν φροντιστηρίων καὶ ἐργαστηρίων, ἀλλὰ καὶ ἀπεκδεχόμεθα, ἕως ἡ πολιτεία ἐπιληφθῆ μετὰ στοργῆς τῆς ψηφίσεως τῶν νομοθετημάτων, ἅτινα θεωροῦνται ἀναγκαῖα πρὸς βελτίωσιν τῶν πανεπιστημιακῶν πραγμάτων.

Καὶ τὰ μὲν νομοθετήματα περὶ εἰσιτηρίων καὶ διδακτορικῶν ἐξετάσεων δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὠριμα καὶ εἶνε καρπὸς μακρῶν μελετῶν καὶ πεποιθήσεων τῶν σχολῶν καὶ τῶν πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν. Οὐχ ἦσαν δ' ἀναγκαῖαν ὑπολαμβάνω τὴν ἀποδοχὴν τῶν ἐμῶν εἰσηγήσεων περὶ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς λέσχης, ἧς ἡ ἵδρυσις οὐ μόνον τῶν φοιτητῶν ἀπέβη δικαίως πόθος δικαῆς, ἀλλὰ καὶ προωδοποιήθη ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας διὰ προπαρασκευαστικῶν τινῶν μέτρων, ὧν ἡ ἐπιτυχία ἀποδεικνύει ὅποσον αἰσθητὰ ἦσαν τὰ κενὰ, ὧν ἐπεδίωξα τὴν πλήρωσιν. Ἐννοῶ δὲ τὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰσαγωγὴν τῆς γαλλικῆς, γερμανικῆς καὶ ἀγγλικῆς γλώσσης, τῆς στενογραφίας καὶ τῆς ᾠδικῆς. Τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τούτων ἀνέλαβον μετὰ πολλοῦ ζήλου δωρεὰν πρόθυμοι φίλοι τῆς ἀκαδημαϊκῆς νεολαίας καὶ τῆς παρ' ἡμῖν προσόδου. Καὶ τὴν μὲν γαλλικὴν ἐδίδαξεν ὁ διδάκτωρ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου καὶ μαθητῆς τῆς Ecole Normale Supérieure κ. Ἀντώνιος Συρίγος, τὴν δὲ γερμανικὴν ὁ κ. Λάζαρος

Κίτσος, τὴν δὲ ἀγγλικὴν ὁ κ. Ἡλίας Κωνσταντινίδης, τὴν στενὴ γραφίαν ὁ κ. Ἰωάννης Μίνδλερ καὶ τὴν φδοικὴν ὁ κ. Καμηλιέρης. Καὶ ἡ μὲν εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα συρροὴ τῶν φοιτητῶν κατέδειξεν ὅπως οὗτοι συνηθάνοντο τὴν προσγινομένην εἰς αὐτοὺς ὠφελίαν, αἱ δὲ μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων ὑπ' ἐμοῦ προκληθεῖσαι ἐκθέσεις τῶν τεσσάρων πρώτων ἔσονται ἀσφαλῆς ἐν τῷ μέλλοντι ὁδηγὸς πρὸς βελτίονα διαρρυθμίσιν τῶν μαθημάτων τούτων καὶ αὔξησιν τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας (Ἰδὲ Παράρτημα ἀρ. 6-9). Διὸ ἐκφράζω εἰς ἅπαντας τοὺς εἰρημένους κυρίως τὰς θερυμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας. Παρήγορος δὲ ὑπῆρξε πλὴν τῆς λοιπῆς ἐπιτυχίας ἡ ταχεῖα πρόοδος τῶν φοιτητῶν ἐν τῇ φδοικῇ ὑπὸ τὴν δεξιάν ὁδηγίαν τοῦ ὑπὸ θερυμοῦ ζήλου διαπνεομένου κ. Καμηλιέρη, ὅστις κατώρθωσεν ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν νάσκησιν ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς φοιτητάς, ὥστε ὁ φδοικὸς ἡμῶν θίασος νὰ ἐμφανισθῇ μετὰ θάρρους δημοσίᾳ κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἑορτὴν τῆς 25 Μαρτίου καὶ κατὰ μίαν τῶν ἑσπερῶν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συνεδρίου.

Τῶν κυριωτάτων δὲ καθηκόντων μου ὑπολαβὼν κατὰ τάνωτέρω εἰρημένα τὴν αὔξησιν τῆς φοιτητικῆς ἀγωγῆς, ἐμερίμνησα καὶ περὶ τῆς συμφώνως πρὸς τὰ καθεστῶτα ἐν τοῖς λοιποῖς εὐρωπαϊκοῖς πανεπιστημίοις παροχῆς εἰς τοὺς ἡμετέρους φοιτητάς διαφόρων εὐκολιῶν καὶ ἐκπτώσεων τιμῶν. Σκοπὸς δὲ τῆς ἐνεργείας ταύτης ὑπῆρξε τὸ νὰ καταστῇ εἰς τοὺς φοιτητάς εὐχερστερά ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν καὶ ἡ φοίτησις εἰς ψυχγωγικὰ καὶ διδακτικὰ κέντρα, οἷα οἱ σύλλογοι, τὰ θεάτρα καὶ αἱ μουσικαὶ συναυλίας, ἀπομακρυνθῶσι δὲ οὕτως οἱ φοιτηταὶ ἀπὸ συναθροίσεων, ἂν μὴ βλαβερῶν εἰς τὸ σῶμα καὶ ψυχροθόρων, ἀλλὰ χυδαίων, ὑπεβιάζουσῶν τὴν ἀκαδημαϊκὴν πολιτίην ἀντὶ νὰ ὑφόνωσι καὶ φρονηματίζωσιν αὐτόν.

Οὕτω τὸ μὲν Βασιλικὸν θέατρον κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως, ὁλοεῖσαν ἅμα τῇ εἰς Αὐτὸν ὑπ' ἐμοῦ προφορικῇ παρακλήσει, ὑπεβίβασε τὰ εἰσιτήρια διὰ τοὺς φοιτητάς εἰς τὸ ἡμισυ τῆς τιμῆς. Ὁ δὲ δήμαρχος Ἀθηναίων συνέστησεν εἰς τοὺς ἐργο-

λάβους τοῦ Δημοτικοῦ θεάτρον, ὅπως παρέχωσι πᾶσαν δυνατὴν ἐκπτώσιν εἰς τοὺς φοιτητάς. Οἱ καθηγηταὶ τῆς Ἰατρικῆς σχολῆς, ὡς ἐδηλώθη δι' ἐγγράφου τῆς κοσμητείας, ἀπαντησάσης εἰς τὸ ἡμέτερον ἔγγραφο, προθυμότερα ἐδέχθησαν, ὅπως παρέχωσιν εἰς τοὺς ἀπόρους φοιτητάς τοῦ Πανεπιστημίου ἅπασῶν τῶν σχολῶν δωρεάν τὴν ἱατρικὴν αὐτῶν ἀρωγὴν. Ἡ Ἐταιρεία τῶν σιδηροδρομίων Ἀττικῆς ὤρισεν ἐκπτώσιν 25% ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν εἰσιτηρίων. Ἡ Διεύθυνσις τῆς Νέας ἀτμοπλοικῆς ἐταιρείας ἐπεφυλάχθη νὰ διατάξῃ τοὺς πράκτορας αὐτῆς, ὅπως παρέχωσιν εἰς τοὺς φοιτητάς κατὰ τὰς διὰ τοῦ ἡμετέρου ἐγγράφου ὑποδειχθείσας ἐποχὰς εἰσιτήρια μετ' ἐκπτώσεως 50%. Ὁ Ὀμιλος ἐκδρομῶν ἐδέχθη ἐκπτώσιν τῶν εἰσιτηρίων τῶν φοιτητῶν διὰ τὰς ἐκδρομὰς εἰς τὴν αὐτὴν καὶ τὰ μέλη τιμὴν. Ὁ Φιλολογικὸς σύλλογος Παρνασσῆς παρέσχεν εἰς τοὺς φοιτητάς τὸ δικαίωμα νὰ καταβάλλωσι μόνον τὸ ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου πληροῦνόμενον τίμημα εἰς διαλέξεις, ἀναγνώσματα καὶ καλλιτεχνικὰ ἑσπερίδας. Ἡ Πανελληνίος σκοπευτικὴ ἐταιρεία ἀπεράσισε νὰ ἐξακολουθήσῃ διὰ τοὺς φοιτητάς ἡ προνομία νὰ βάλλωσιν ἐν τῷ Σκοπευτηρίῳ τῆς Καλλιθέας πληρόνοντες τὸ ἡμισυ τῆς ἀξίας τῶν φυσηγγιῶν. Τὸ Ὄρειον Ἀθηνῶν ἀνασυνέστησε χάριν τῶν φοιτητῶν γενικὰς δοκιμὰς, αἵτινες θὰ προηγῶνται ἐκάστης συναυλίας ἀντὶ τιμήματος εἰσόδου μιᾶς μόνον δραχμῆς. Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου ὑπεβίβασε τὸ τίμημα τῆς εἰσόδου ἀπὸ λεπτῶν 50 εἰς λεπτὰ 20 διὰ πάντας τοὺς φοιτητάς πλὴν τῶν τοῦ φυσικοῦ τμήματος τῆς Σχολῆς τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, εἰς οὓς ἡ εἰσὸδος ἀφέθη παντελῶς ἐλευθέρως. Τέλος δὲ ἡ Διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων προθύμως ἐτοποθέτησεν ἐν τοῖς ἰσογείοις τοῦ Πανεπιστημίου γραμματοκιβώτιον τακτικῶς λειτουργοῦν χάριν εὐκολίας τῶν φοιτητῶν.

Διηκολύνθησαν δὲ πᾶσαι αἱ ἐκπτώσεις αὗται διὰ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ ὑπ' ἐμοῦ εἰσαχθέντος Δελτίου ἀναγνώρισεως τῶν φοιτητῶν, ὅπερ καὶ ἄλλως καλίστῃ εὐχερῇ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν καὶ

διευκολύνει αὐτοὺς παρά τε ταῖς ἀρχαῖς τοῦ κράτους καὶ ἐν ταῖς Τραπεζίαις.

Ἀποτέλεσμα δὲ τῶν μέτρων τούτων καὶ ἄλλων, δι' ὧν προσεπαθήσαμεν νὰ ἐπιδείξωμεν κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τὴν ἡμετέραν ἀγάπην πρὸς τοὺς φοιτητὰς καὶ δεσμεύσωμεν αὐτοὺς πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον, ὑπῆρξεν ἡ τελεία τάξις ἡ ἐπικρατήσασα ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας. Μίαν δὲ μόνον ἡμέραν ἐταράχθη ἡ τάξις αὕτη ἐν τῷ Χημείῳ ὑπὸ σκηνῶν ἐκτρόπων, ἀλλ' ἡ ταχεῖα ἀποπεράτωσις τῶν ἀνακρίσεων ἐπὶ τοῖς γενομένοις καὶ ἡ ἄμεσος καὶ ἀπαράκλητος τιμωρία τῶν πρωταιτίων κατὰ κοινὴν ἀπόφασιν τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ἐπανεφέρεν ἄνευ δυσκολίας τὰ πράγματα εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν.

Οἱ φοιτηταὶ ἐπέισθησαν, ὅτι καθῆκον ἔχουσι καὶ πολὺ φυσικώτερον εἶνε νὰ πολεῦσι δίκην υἱῶν εὐπειθῶν τῶν εὐεργετημάτων τῆς εἰς αὐτοὺς ἐπιδαψιλευμένης πατρικῆς μερίμνης πολὺ μᾶλλον ἢ μεταβαλλόμενοι εἰς στρατὸν στασιάζοντα νὰ αναγκάζωσι τοὺς διοικοῦντας τὰ τοῦ Πανεπιστημίου νὰ γίνωνται στρατοδίκαι ἀντὶ πατέρων.

Καὶ δὲν ὑπῆρξαν μόνον εὐπειθεῖς καὶ εὐάγωγοι οἱ φοιτηταὶ, εὐκόλως καὶ προθύμως ἀκολουθοῦντες τὰ κελεύσματα ὑπὸ τῆς πρυτανείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ὑψηλοτέρων τάσεων διέδραμε τὰς τάξεις αὐτῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Πρὸς ἀρχομένης τῆς ἐμῆς πρυτανείας συγκινητικὸν μνημόσυνον, διοργανωθὲν ὑπ' αὐτῶν ἐν ἀπαραιμίλλῳ εὐπρεπείᾳ καὶ τάξει, συμμετεχόντων τῶν πλείστων καθηγητῶν, ὑπὲρ τοῦ ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν δευράδων πεσόντος γενναίου ἀξιωματικοῦ Παύλου Μελέ, κατέδειξε πασιφανῶς, ὅτι οἱ φοιτηταὶ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἔχουσι τελείαν συνείδησιν τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ τοῦ ἐλευθέρου καὶ τοῦ ἀλυτρώτου ἑλληνισμοῦ. Τῆς αὐτῆς δ' ἐμμονῆς εἰς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη τεκμήριον ὑπῆρξε καὶ ἡ γενομένη μεταξὺ τῶν φοιτητῶν πρόχειρος εἰσφορά ὑπὲρ τῆς Ἐπικοῦρου τῶν Μακεδόνων ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἄλλως παρεδόθη καὶ τὸ περίσσευμα τῶν χάριν τοῦ μνημοσύνου ἐκείνου εἰσπραχθέν.

των. Ἀπέφερε δ' ἡ εἰσφορά αὕτη δρ. 666.63. Ὡραία δ' ἐωρτάσθη ὑπὸ τῶν φοιτητῶν ἐν τῷ Παρνασσῷ τὴν ἑσπέραν τῆς 24 Μαρτίου καὶ τῆ 25 Μαρτίου πρὸ τῶν ἀνδριάντων τοῦ Ῥήγα, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Κοραΐ, καὶ ἔπειτα πρὸ τῆς στήλης τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897 πεσόντων φοιτητῶν ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς. Διὰ τῶν πράξεων δὲ τούτων ἀπέδειξαν οἱ φοιτηταὶ, ὅτι συνεχίζουσι τὰς ἀρίστας ἀναμνήσεις τῶν προγενεστέρων αὐτῶν συναδέλφων, οἵτινες καὶ χρῆμα οὐκ ἀνάξιον λόγου εἶχον συλλέξει πρὸ τινων ἐτῶν ὡς εἰσφορὰν αὐτῶν πρὸς προαγωγὴν τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων τῆς πολιτείας. Τὸ ποσὸν τοῦτο, κατατεθειμένον ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ καὶ ἀνερχόμενον εἰς δραχ. 18650 75 ἐφρόντισα, ὅπως μεταβιβάσθῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου.

Τὴν δὲ τάσιν ταύτην πρὸς τὰ ὑψηλότερα ἰδεώδη καταφανῶς ἀπέδειξαν οἱ φοιτηταὶ καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ προθύμου συνυπηρεσίας αὐτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ Διεθνoῦς ἀρχαιολογικοῦ συνεδρίου, ὅτε ὑπέλαβον χρήσιμον νὰ συγκροτήσω ἐπιτροπεῖαν δεξιώσεως ἐκ γλωσσομαθῶν φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν. Αὕτη οὐ μικρὰς ὑπηρεσίας παρέσχε κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀφίξεως τῶν συνεδρῶν ἐν τε τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ Ἀθηνῶν καὶ ἐν Πειραιεῖ. Καὶ διαρκούντος δὲ τοῦ συνεδρίου διοργανώθη δι' αὐτῶν γραφεῖον πληροφοριῶν λειτουργήσαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ χάριν τῶν συνεδρῶν καὶ ὠφελιμώτατον εἰς αὐτοὺς ἀναδειχθέν.

Τὸ Ἀρχαιολογικὸν συνέδριον ὑπῆρξε γεγονός ἀξιὸν ἰδίου λόγου διὰ τὸ Πανεπιστήμιον. Αὕτη ἡ πολιτεία διέγνω, ὅτι ὄφειλε τοῦτο νὰ συνεργήσῃ εἴπερ τις καὶ ἄλλος εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς πρώτης ταύτης διεθνoῦς συνελεύσεως τῶν ἀρχαιολόγων, ἧς τὴν πρωτοβουλίαν ἀνέλαβεν ἡ Ἑλλάς καὶ ἔδρα προεκρίθη εὐλόγως ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ μεστὴ ἐνδόξων ἀναμνήσεων τῆς ἀρχαιότητος καὶ περίκοσμος ὑπὸ λαμπρῶν μνημείων τοῦ ἀρχαίου παρελθόντος. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐκλήθη ὁ πρύτανις συμπάρεδρος ἐν τῇ πενταμελεῖ, ἐκ τοῦ Ἱπουργοῦ τῆς Παιδείας, τοῦ γενικοῦ ἐφό-

ρου τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τῶν διευθυντῶν τῆς γαλλικῆς καὶ γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς συνισταμένη, ἐκτελεστικῆ ἐπιτροπείᾳ τῆ παρασκευασάσῃ τὰ κατὰ τὸ συνέδριον, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ἡ ἐντολὴ τῆς προσφωνήσεως τῶν συνεδρῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν συνεδριῶν ἐν ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ. Οἱ δὲ καθηγηταὶ τῆς ἀρχαιολογίας συμμετέσχον τῆς εὐρυτέρας ἐπιτροπείας τοῦ συνεδρίου τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου.

Καὶ ἡ εὐρύτης καὶ ἡ λαμπρότης ταύτης τῆς αἰθούσης καὶ ἡ τιμὴ ἢ προσγενομένη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπως συμπαρασκευάσῃ τὸ συνέδριον, ὑπῆρξαν ἡ ἀφορμὴ ἢ ἀγαθοῦσα εἰς τὸ νάναίξωμεν φιλοξένως τὰς πύλας ἡμῶν εἰς τοὺς ἀπανταχόθεν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου συρρέουσας λογάδας ἀρχαιολόγους. Μετὰ προθυμίας ἐψήφισεν ἡ σύγκλητος 10000 ἐν δλω δραχμῶν χάριν συμμετοχῆς τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὸ συνέδριον. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο, αὐξηθὲν διὰ καταλλήλου χρήσεως οὐ μικρῶν κονδυλίων τοῦ τακτικοῦ ἡμῶν προϋπολογισμοῦ, ἤρκεσεν, ὅπως παραστήσωμεν τὸ κτίριον τοῦτο εὐπρόσωπον καὶ καθαρὸν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ, διακοσμήσωμεν καλλιτεχνικώτερον τὸν κήπον, εὐπρεπέστερον διασκευάσωμεν τὰ γραφεῖα, ἐλαιοχρωματίσωμεν ἐκ νέου τὸ δάπεδον ταύτης τῆς αἰθούσης καὶ ἐγκαταστήσωμεν ἐν αὐτῇ ἠλεκτρικὸν φωτισμὸν, καὶ διαρρυθμίσωμεν τὰ πλεῖστα τῶν ἰσογειῶν γραφείων εἰς ταχυδρομεῖον, ἀριστα λειτουργήσαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ συνεδρίου. Μέρος δὲ τῆς ἡμετέρας πιστώσεως, προσαυξηθὲν διὰ τῆς προθύμου εἰσφορᾶς ὀλίγων καθηγητῶν, εἰς οὗς ἀπετάθη, ἐχρησίμευσεν εἰς ἀξιοπρεπεστάτην δεξίωσιν τῶν συνεδρῶν ἐν ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς 24 Μαρτίου, τὴν προτεραίαν τῆς ἐν τῷ Παρθενῶνι ἐπιστήμου ἐναρξέως τοῦ συνεδρίου. Ἡ ἐορτὴ δὲ ἡμῶν ἐκεῖνη, ἐν ἣ τὸ πρῶτον συνήντων ἀλλήλους ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἐδάφους οἱ σύεδροι καὶ ἐλάμβανον τὴν πρώτην εὐκαιρίαν νὰ τύχῃσι τῆς ἐλληνικῆς φιλοξενίας, λαμπρυνθεῖσα διὰ τῆς παρουσίας τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, τῆς Α. Μ.

τῆς Βασιλίσσης καὶ ἀπόσης τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, κατέκτησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰς συμπαθείας τῶν ξένων. Ἡ φιλόφρων ἐκαίνη δεξίωσις, ἐφ' ἣ ἀμερίστων ἐτύχομεν τῶν εὐχαριστιῶν τῶν συνεδρῶν, οἷον εἰ προεξησφάλισε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συνεδρίου, ἥτις δὲν ὑπῆρξε μόνον ἐπιτυχία ἐπιστημονικὴ καὶ ἐπιτυχία ἐθνικὴ, ἀλλὰ καὶ νίκη πανεπιστημιακὴ, νίκη ὀφειλομένη εἰς τὴν προθυμίαν καὶ φιλοτιμίαν τῆς Συγκλήτου, εἰς τὴν ὀφείλω νάνταποδώσω μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας τὰς πρὸς με εὐχαριστίας, ἃς ἐψήφισεν ἐπὶ τῇ ἐπιτυχῇ εἰς τὸ συνέδριον συμμετοχῇ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀληθῶς ὑπὸ πλείστων τῶν συνεδρῶν ὠμολογήθη, ὅτι εἶχον δίκαιον περατώσας τὴν ἐν ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ γενομένην προσφωνήσιν αὐτῶν διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων:

«Τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον τῆς Ἑλλάδος χαίρει χαρὰν μεγάλην δεξιούμενον σήμερον τοὺς ἀριστεῖς τῶν ἀρχαιολογικῶν ἔρευνῶν ἐν ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ, ἐν ἣ βλέπετε ἀνηρτημένους ἐξ ἐνὸς μὲν τὰς εἰκόνας τοῦ Ἰῆ καὶ τοῦ Ραγκαβῆ, ἐξ ἑτέρου δὲ τὴν τοῦ Κουμανούδη, καὶ ἥτις μέλλει νἀπηγήσῃ τὰκούσματα ὑμῶν ἐτά σοφά. Τῶν νεωτάτων ὄντες ἐν τῇ συναδελφικῇ ἀκαδημαϊκῇ ὀχρείᾳ, εἴμεθα οὐχ ἥττον ὑμῶν ἀρχαῖοι, ἀν προσμετρήσωμεν τοὺς αἰῶνας τοὺς παρελθόντας ἀπὸ τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς φυγάδες ἡμῶν πατέρες ἐκ τοῦ πίπτοντος Βυζαντίου διέσωσαν εἰς τὰς πόλεις τῶν Ἑσπερίων τὰς πρώτας δέλτους καὶ τοὺς πρώτους λίθους, ἐξ ὧν ἀνέτειλεν ἀναγεννηθεῖσα καὶ ἀναγεννήσασα τὸν μεσαιωνικὸν κόσμον τῆς ἀρχαιότητος ἡ ἀγάπη καὶ μελέτη.

»Μεγαλυνθέντες δ' ἔκτοτ' ἐν ἐλευθέρῳ βίῳ ὡς μαθηταὶ αὐτῶν ὑπερηκοντίσατε τοὺς διδασκάλους καὶ ὑπῆρξατε οἱ μυσταγωγοὶ ἡμῶν ὡς ὑποφῆσαι τῆς λατρείας τῶν ἰδίων ἡμῶν προγόνων. Μέλλοντες δὲ νὰ τιμηθῶμεν διὰ τῆς μεθ' ὑμῶν συνεργασίας ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, δὲν ἀποκρύπτομεν τὴν χαρὰν ἡμῶν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, ὅτι ἐν τῷ Ἐθνικῷ τούτῳ Πανεπιστημίῳ ὑμῶν Ἑλλήνων θέλει συναδελφώσει ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης ὀδιδασκάλους καὶ μαθητάς ἢ αὐτὴ λατρεία πρὸς τὴν ἀρχαίαν

» Ἑλλάδα, παγκόσμιον πατρίδα τοῦ καλοῦ καὶ μεγάλου, πότνια
» καὶ κοινὴν μητέρα καὶ ἡμῶν καὶ ὑμῶν ».

Καὶ ἀπήχησεν ἀληθῶς ἡ αἴθουσα αὕτη τοὺς σοφοὺς λόγους τῶν συνέδρων τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ συνεδρίου, τοῦ τῆς κλασικῆς ἀρχαιολογίας, καὶ ἑναυλοὶ ἔτι εἶνε εἰς τὰ ὅσα ἡμῶν αἱ ἐπευφημίαι τῶν ἐν αὐτῇ τελεσθεισῶν ἐπισήμων συνεδριῶν πάντων ὁμοῦ τῶν τμημάτων ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, συνεργήσαντος ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τοῦ Πανεπιστημίου, δημιουργία τοῦ μεγάλου διεθνoῦς συνδέσμου τῶν ἀρχαιολόγων, δι' οὗ ἐτέθησαν αἱ βάσεις μόνιμου προαγωγῆς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῇ μέλλοντι. Καὶ ἔτε δὲ ὑπεστελλετο ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ Πανεπιστημίου ἡ ἐθνικὴ σημαία, καθ' ἣν ὥραν ἐπερατοῦντο ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τὰ ἔργα τοῦ συνεδρίου διὰ χιλιεστούμου ὑπὸ τῶν συνέδρων ἐπαναλήψεως τῆς κραυγῆς τοῦ *Comme Zήτω ἡ Ἑλλάς*, καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι τῶν πέντε ἡπείρων ἀπεχαιρέτισαν ἀλλήλους ἀπερχόμενοι εἰς τὰ ἴδια, τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον το πρῶτον δεξιωσάμενοι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐδάφους δὲν ἐγκατέλιπον αὐτοὺς μέχρι καὶ τῆς ὑστάτης ὥρας, πρὶν ἢ ἀποχαιρέτισῃ αὐτοὺς ἐπὶ ἐδάφους ἄλλου ὁμοίως συνδεομένου πρὸς τὰς τρυφεραιτάτας τῶν ἀναμνήσεων τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ὁ πρύτανις, ναυαρχῶν, καθ' ἃ ἐλέχθη, ὑπὸ τῶν συμπλεόντων ξένων, τῆς « Ἀντιγόνης », τοῦ ἑτέρου τῶν ἀτμοπλοίων τῆς μεγάλης ἀνά τοὺς εὐκλεεῖς ἑλληνικοὺς ἐρειπιῶνας περιοδείας τῶν συνέδρων ναυαρχουμένου ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς γερμανικῆς σχολῆς κ. Δαῖρπφελὸ, παρηκολούθησε τοὺς περιοδευτὰς μετὰ τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητῶν τῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν. Τότε δὲ καὶ μόνον, ἂν οὐ ἀντεπροσώπεύσαμεν καὶ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν τὴν λατρείαν τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδέαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ Πανεπιστημίου μέχρι τῶν ἀκτῶν καὶ τῶν νήσων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐδώκαμεν τὸ τελευταῖον τὴν ἡεξιάν εἰς αὐτοὺς ὡς θαυμαστάς μὲν

τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὡς νέους τῆς Ἑλλάδος φίλους ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἔγεινεν οὕτως εἰπεῖν διεθνές. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἀντήχησαν φλόγγοι σοφοὶ ἐν γλώσσαις ποικίλαις, ἐν αὐτῇ ἔσφιγξεν ἡ γηραιὰ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐπιστήμη τὴν χεῖρα τῆς νεαζούσης παρ' ἡμῖν μαθήσεως καὶ συνανεβίβασεν ἡμᾶς συγκαθέδρους τῆς παγκοσμίου σοφίας. Ἡ αἴθουσα τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου κατόπιν τῶν πολυμήνων συνεδριῶν ἡμῶν, συμπαρασκευαζόντων τὰ τοῦ συνεδρίου μετὰ τῶν διευθυντῶν τῶν ἐνταῦθα ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν, ὑπῆρξε κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μεγάλης ἐπιστημονικῆς πανηγύρεως τὸ ἐντευκτήριον, ἐν ᾧ συνεδρίαζον οἱ κορυφαῖοι τῶν ἐπιστημόνων οἱ ἀποτελοῦντες τὸ προεδρεῖον τοῦ συνεδρίου. Τὸ Πανεπιστήμιον ὑψώθη, καὶ ἀπεκτήσαμεν δικαίωματα, ὁμολογηθέντα ὑπὸ τῶν ξένων ἀνεπιφυλάκτως. Ἀλλὰ καὶ ἀνελάβομεν ὑποχρεώσεις, ἃς οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὑποχρεώσεις ἐπιβαλλούσας εἰς ἡμᾶς νὰ μὴ παύσωμεν ποτε καλλιεργοῦντες καὶ προάγοντες τὴν ἐπιστήμην, ἣτις ἐτέλεσεν ἐν ἡμῖν καὶ συμμετεχόντων ἡμῶν ἕνα τῶν λαμπροτάτων αὐτῆς θριάμβων.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλας ὑποχρεώσεις ἀνελάβομεν διδάσκοντές τε καὶ διδασκόμενοι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συνεδρίου. Ἡδὲ τὸ πρῶτον περὶ ἰδρύσεως τοῦ Πανεπιστημίου Β. Διάταγμα τῆς 31 Δεκεμβρίου 1863 ὤρισεν ἐν ἀρθρῷ 33, ὅτι ὁ πρύτανις φέρει ὡς ἰδιαίτερον τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ σημεῖον χρυσὴν ἀλυσιν περὶ τὸν τράχηλον μὲ σῆμα ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου καὶ μὲ τὰ κατάλληλα σύμβολα. Ἡ δὲ διάταξις αὕτη, μὴ περιληφθεῖσα εἰς τὸ Β. Διάταγμα τῆς 14 Ἀπριλίου 1837, ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος. Ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς, φρονῶν, ὅτι πρέπει ὁ πρύτανις νὰ φέρῃ τοιοῦτο διακριτικὸν σημεῖον, ὅπως καὶ οἱ πλείστοι πρυτάνεις τῶν ξένων πανεπιστημίων, παρήγγειλε πρὸ τινῶν ἐτῶν τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ἕνεκα λόγων ἀνεξαρτητῶν τῆς θελήσεώς Του δὲν εἶχε παραδώσει αὐτὸ μέχρι τοῦδε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Καλέσας δὲ τὴν

Σύγκλητον καὶ ἐμὲ εἰς τ'ἀνάκτορα τὴν 25 Μαρτίου, ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς, ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἐν τῷ Παρθενῶνι ἐπισήμου ἐνάρξεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ συνεδρίου, περιέβαλέ με τὴν ἄλυσιν αὐτήν, ἦν περ κατ' ἐντολὴν τοῦ Βασιλέως καὶ συμφώνως πρὸς τὸ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκδοθὲν Β. Διάταγμα, ἀημοσιευθὲν ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 51 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τῆς 21 Μαρτίου, θέλει φέρει ὁ πρύτανις εἰς πᾶσαν ἐπίσημον τελετὴν, θὰ μεταβιβάζηται δὲ ἀπὸ πρυτάνεως εἰς πρύτανιν εἰς πάντας τοὺς διαδόχους μου.

Τὸ πρυτανικὸν τοῦτο διάσημον μεταβιβάζων σήμερον συνφθὰ τῇ ἐντολῇ τοῦ Βασιλέως εἰς τὸν ἐπαξίως κοινῇ ψήφῳ τῶν συναδέλφων ἐκλεχθέντα ὡς διάδοχόν μου κ. Γεώργιον Χατζιδάκιν. θεωρῶ ὅλως περιττὸν νὰ ὑπομνήσω ἄνδρα διακεκριμένον διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐπιστήμην ὑπηρεσίας τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ἀναλαμβάνει. Ἀλλὰ καθήκόν μου ὁμῶς ἐπιτακτικὸν ὑπολαμβάνω νὰ ἐπαναλάβω πρὸς τοὺς φοιτητὰς τὰς Βασιλικὰς ἐκείνας ὑποθήκας, μεθ' ὧν συνώδευσεν ὁ Ἄναξ τὴν εἰς ἐμὲ παράδοσιν τοῦ διασήμου τῆς πρυτανικῆς ἀρχῆς. «Εὐχομαι, εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, εὐχομαι τὸ σύμβολον τοῦτο τοῦ ἀνωτάτου πρυτανικοῦ ἀξιωμακτοῦ «νὰ εἶνε πάντοτε σεβαστὸν καὶ τίμιον. Εἰς αὐτὸ ἀποβλέποντες οἱ ἀήμετεροι φοιτηταὶ οἱ ἐκ πασῶν τῶν ἐλληνικῶν χωρῶν ἐρχόμενοι εἰς Ἀθήνας, αὐτοὶ συναισθάνονται πόσα παρ' αὐτῶν προσδοκᾷ ἡ Πατρίς. Ἀφοσιούμενοι εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ γινόμενοι παράδειγμα τῆς τάξεως, τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς εἰς τοὺς νόμους ὑποταγῆς, αὐτοὶ μὴ λησμονῶσι τὰ μεγάλα καθήκοντα, τὰ ὅποια ἔχουσι πρὸς τὸν ἐλληνισμόν, τὰς ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας τῆς πολιτείας καὶ τοὺς μόχθους, τοὺς ὁποίους ὑπὲρ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτῶν μορφώσεως φιλοτίμως καταβάλλουσιν οἱ καθηγηταὶ αὐτῶν».

Οἱ Βασιλικοὶ οὗτοι λόγοι ἔστωσαν, φίλοι ὁμιληταὶ, τὸ πρόγραμμα ὑμῶν κατὰ τὰ ὠραία ἔτη τῆς φοιτήσεως ὑμῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν πανεπιστημιακῶν

βάθρων τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὑμῶν βίου. Μὴ παύσητε συναισθανόμενοι πόσα παρ' ὑμῶν προσδοκᾷ ἡ Πατρίς. Ἀφοσιώθητε εἰς τὴν ἐπιστήμην, γίνετε παράδειγμα τῆς τάξεως, τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς εἰς τοὺς νόμους ὑποταγῆς. Μὴ λησμονήσητε τὰ μεγάλα καθήκοντα τὰ ὅποια ἔχετε πρὸς τὸν ἐλληνισμόν. Τὸ ἐζήτησεν ὁ Βασιλεὺς, τὸ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦ στόματος Αὐτοῦ τὸ Ἔθνος, οὐ ὑμεῖς ἀντιπροσωπεύετε τὸ χρυσοῦν ἔαρ ἐκεῖνο, παρ' οὐδ' οἱ προσδοκῶμεν εὐσίωναι νὰ παρασκευάσῃ καὶ ἀπεργασθῇ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἐλληνικῆς Πατρίδος.